

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Аляксандр ЛУКАШЭНКА: «ДАСЯГНЕННІ НАШЫХ СПАРТСМЕНАЎ ПРЫМУСІЛІ ГАВАРЫЦЬ ПРА БЕЛАРУСАЎ ЯК ПРА СПАРТЫЎНУЮ НАЦЫЮ»

Малая беларуская дзяржава зрабіла ўсё, каб падрыхтаваць дастойную алімпійскую дэлегацыю. Аб гэтым заявіў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка на ўрачыстых провадах беларускай спартыўнай дэлегацыі на Гульні XXIX Алімпіяды ў Пекіне.

«Мы праводзім вас з пачуццём гонару і надзеяў на вашы поспехі, — адзначыў кіраўнік дзяржавы. — Спадзяёмся, што рэзультатыўнасць выступленняў і папулярынасць у скарбонку алімпійскіх узнагарод таксама будуць дастойнымі».

Беларускія спартсмены заваявалі права выступаць у 26 відах спорту на 130 дысціплінах алімпійскай праграмы. Гэта лепшы паказчык у параўнанні з усімі папярэднімі Алімпійскімі гульнямі.

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што дасягненні беларускіх спартсменаў у апошнія гады прымусілі гаварыць пра беларусаў як пра спартыўную нацыю. «Вашы перамогі — гэта магутны стымул развіцця масавай фізічнай культуры ў гарадах і вёсках. Цвёрда ведаюць, што тут, на Радзіме, беларускі народ ад малага да вялікага будзе востра перажаваць за кожнага з вас», — запэўніў кіраўнік дзяржавы алімпійцаў. «Я хвалюся не менш, чым вы», — дадаў ён.

Паводле слоў Прэзідэнта, самае галоўнае, каб спартсмены выступілі прыгожа і дастойна. «Падтрымлівайце адзін аднаго. Поспех аднаго — гэта поспех усіх нас», — рэзюмаваў кіраўнік дзяржавы.

Устаўляючы новую традыцыю ўшаноўвання трэнераў і спартсменаў, Прэзідэнт ва ўрачысты дзень провадаў беларускай дэлегацыі на Алімпіяду ўручыў дзяржаўныя ўзнагароды за дасягненне высокіх спартыўных вынікаў на міжнародных спаборніцтвах, паспяховае вучэбна-трэнерскае працоўнае на працягу года падрыхтоўцы спартсменаў. Аляксандр Лукашэнка выказаў надзею, што гэта яшчэ больш умацавае дух каманды і імкненне да новых перамог.

Кіраўнік дзяржавы ўручыў ордэн Айчыны II ступені спартсмену-інструктару нацыянальнай каманды Беларусі па лёгкай атлетыцы, трэнеру і трэнеру чэмпіёну свету па кіданні молата Івану Ціхану. Група дзяржаўнага спорту была ўдостоена званнем «Заслужаны трэнер Рэспублікі Беларусь» і «Заслужаны майстар спорту Рэспублікі Беларусь».

У канцы выступлення Прэзідэнт выказаў упэўненасць, што Дзяржаўны сцяг Рэспублікі Беларусь будзе горда разьвівацца над спартыўнымі арэнамі Пекіна, а беларускі гімн не раз прагучыць у гонар перамог нашых спартсменаў.

Беларускія алімпійцы далі ўрачыстую клятву прыклясці ўсё свае намаганні для праслаўлення краіны на Гульнях. Пасля гэтага рытуалу Аляксандр Лукашэнка ўручыў Дзяржаўны сцяг капітану алімпійскай каманды Беларусі на Гульнях XXIX Алімпіяды Івану Ціхану.

Затым Прэзідэнт асобна пагутарыў са спартсменамі кожнага віду спорту, выказаў ім цёплыя шчырыя пажаданні на дарогу.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

АЛЯКСАНДР ЛУКАШЭНКА ДАРУЧЫЎ У МАКСІМАЛЬНА СЦІСЛЯ ТЭРМІНЫ ЛІКВІДАВАЦЬ УСЕ НАСТУПСТВЫ ўРАГАНУ

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка даручыў у максімальна сціслы тэрмін ліквідаваць усе наступствы ўрагану. Такую задачу ён паставіў у час спрэчкі паміж прэм'ер-міністрам краіны Сяргеем Сідорскаю.

Аляксандру Лукашэнку дапомагаюць аб выніках работ урада па ўсталяванні наступстваў урагану, які прайшоў па тэрыторыі рэспублікі 13 і 14 ліпеня. У выніку стыхійнага раўняў Мінская вобласць, адзін раён у Магілёўскай і два раёны ў Брэсцкай вобласці, пашкоджана больш за 800 дамоў, грамадскія будыткі, школы, бальніцы, ФАПы. Найбольшую страту ўраган нанёс у Бярэзінскаму раёну Мінскай вобласці.

Як паведаміў Сяргей Сідорскі, на працягу сутак была адрэагавана сувязь паміж раёнамі, падключаны часова крыніцы сілкавання, якія забяспечылі бесперапынную работу аб'ектаў народнай гаспадаркі.

Прэзідэнт звярнуў увагу ўраду на тое, што неабходна ў максімальна сціслы тэрмін аднавіць пацярпелы ад разгулу стыхій жылля дамы. На сёння ў аднаўленні маюць патрабаванне 254 пабудовы.

Значна пацярпел ад урагану і лясныя масівы — больш як 2 тыс. га, прычым на 1,5 тыс. га лесу патрабуюцца сучасныя санітарныя высеўкі. Для прыбраўня лесу плануецца ў дапамогу МНС і Міністэрству лясной гаспадаркі накіраваць дадатковыя рэзервы. Аляксандр Лукашэнка паставіў задачу на працягу 2-3 месяцаў прыбраць павалены лес, накіраваць дэлавую драўніну на прадпрыемствы і перапрацаваць на другасноў сыравіну.

Кіраўнік дзяржавы таксама дапомагаюць аб праекта пражнозу сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны і бюджэту на 2009 год. Як паведаміў Сяргей Сідорскі, урад падрыхтаваў ужо гэтыя дакументы. Так, тэмпы росту валовага ўнутранага прадукту на будучы год павялічаны не менш як на 110—112 працэнтаў. У гэтым годзе ВВП чакаецца ў аб'ёме 91,2 трлн. Прэзідэнт чарговы раз падкрэсліў, што бюджэт павінен мець сацыяльна характар. У новым бюджэце акцэнт будзе зроблены на развіццё аховы здароўя, сацыяльнай інфраструктуры і сферы адукацыі. Расходы на гэты артыкул бюджэту ў 2009 годзе будуць значна павялічаны. Прычым асноўныя затраты плануецца на медыцынскую тэхніку і матэрыялы, выкастахналагічную вытворчасць па выпуску медтэхнікі ў Беларусі, а таксама прадпрыемства сацыяльнай сферы. Праектаваны бюджэты на канец 2009 года закладваюцца сярэдня

Заезд дзяцей на ролякавых каныках у дзіцячым санаторыі «Ружанскі» пад Ружанамі Пружанскага раёна.

Галоўнае для нас — якасныя веды

У Мінску адбылася прэс-канферэнцыя «Аб Дэкрэце Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь «Аб асобных пытаннях агульнай сярэдняй адукацыі»

У Беларусі не плануецца скарачэння колькасці навуковай школы пераходу на 11-гадовую сярэдняю адукацыю. Аб гэтым заявіў учора на прэс-канферэнцыі ў Мінску першы намеснік кіраўнікі Адміністрацыі Прэзідэнта Беларусі Анатоль Рубінаў.

Ён растлумачыў, што колькасць гадзін у школьнай праграме скарачэння не будзе, але некаторыя паняцці з абавязковай школьнай праграмы будуць перанесены на факультатывы. Паводле слоў Анатоль Рубінава, факультатывы будуць тарыфікавацца і аплатавацца з гэтай жа, як гадзіны абавязковай праграмы. «Ніхто не забірэ сродкі ў Міністэрства адукацыі, наадварот, тое, што прадулгеджана на 12-ы клас, будзе накіравана на павышэнне зарплатаў навукаў», — дадаў першы намеснік кіраўнікі Адміністрацыі Прэзідэнта.

Выпускнікі школ 2009 года, якія навукаўца на 11- і 12-гадовыя сістэмы сярэдняй адукацыі, пры наступленні ў ВНУ будуць мець роўныя ўмовы, заявіў Анатоль Рубінаў. Паводле яго слоў, Міністэрства адукацыі распірае школьныя вучэбныя праграмы такім чынам, каб абодва патокі да заканчэння школы выраўняліся.

Анатоль Рубінаў удакладніў таксама, што ў дэкрэце «Аб асобных пытаннях агульнай сярэдняй адукацыі» для вучняў, які замяніліся на 12-гадовую праграму, прадулгеджана арганізацыя школьных заняткаў у суботу.

Ён таксама адзначыў, што з тэстаў цэнтралізаванага тэсціравання будуць зняты вышказаныя заданні. «Яны павінны адпавядаць праграмам навучання», — сказаў першы намеснік кіраўнікі Адміністрацыі Прэзідэнта.

Летам 2009 года 11-гадовую сярэдняю агульнаадукацыйную школу закончаць 106 тыс. 958 выпускнікоў. Адначасна, сёлета колькасць юнакоў і дзяўчат, якія атрымаюць атэстаты аб сярэдняй адукацыі, дасягнула 89 тыс. 782 чалавек. Так што павелічэнне колькасці выпускнікоў у два разы — гэта неабгрунтаваныя думкі, падкрэсліў Анатоль Рубінаў.

10 гадоў таму пры пераходзе на 12-гадовое навучанне дзеці шасці гадоў былі падзелены на два патакі — адны з іх павінны былі скончыць школу праз 11 гадоў, другія — праз 12. Наступным летам гэтыя дзеці адначасова закончаць 11-гадовую агульнаадукацыйную школу.

Для будучых выпускнікоў падрыхтаваны ўжо вучэбныя праграмы, якія дадуць ім магчымасць сёлета завяршыць навучанне ў сярэдняй школе, здаць летнія экзамены і атрымаць атэстат аб сярэдняй адукацыі.

Вучні пачатковай, базавай і старэйшай ступеняў школы будуць вучыцца пяць дзён, а ў шосты школьны дзень будуць наведваць гурткі, спартыўныя секцыі, грамадскія мерапрыемствы. Адзіная абавязковая праграма будзе ўмяшчаць у 5-6 урокаў у дзень. Пры гэтым у 2008/2009 навучальным годзе для ўсёй выпускнікоў класаў базавай і сярэдняй школы будзе ўведзены 6-дзённы вучэбны тыдзень.

Гімназіі і ліцэі прадулжыць функцыянаваць, але ў рамках пайдзёнкі. Для іх вырашана захаваць навучанне па напрамках — фізіка-матэматычным, хіміка-біялагічным, фізіка-агульнаадукацыйным, фізіка-агульнаадукацыйным і тэставыя заданні для наступлення ў ВНУ не павінны быць такімі, якія будзюць патрабаванні абгрунтаваць абавязкова патрабаванні рэпетытар, сказаў Анатоль Рубінаў.

На яго думку, недапушчальна такая сітуацыя, калі дзіця нармальна вучыцца, атрымлівае добрыя адзнакі, але пры наступленні ў ВНУ не можа выканаць заданне, бо неабходныя веды яго можа даць толькі рэпетытар.

У сваю чаргу міністр адукацыі Аляксандр Радзькоў адзначыў, што рэпетытары могуць працаваць са школьнікамі, абітурыентамі на завочных падставах, пры наяўнасці ліцэнзіі і дагавора аб аказанні паслугі.

Мінадукацыі падрыхтавала практычныя адзіны тыповыя вучэбныя плаёны для школ на 2008/2009 навучальны год. У сувязі з пераходам — адны з іх павінны былі скончыць школу праз 11 гадоў, другія — праз 12. Наступным летам гэтыя дзеці адначасова закончаць 11-гадовую агульнаадукацыйную школу.

Для будучых выпускнікоў падрыхтаваны ўжо вучэбныя праграмы, якія дадуць ім магчымасць сёлета завяршыць навучанне ў сярэдняй школе, здаць летнія экзамены і атрымаць атэстат аб сярэдняй адукацыі.

Вучні пачатковай, базавай і старэйшай ступеняў школы будуць вучыцца пяць дзён, а ў шосты школьны дзень будуць наведваць гурткі, спартыўныя секцыі, грамадскія мерапрыемствы. Адзіная абавязковая праграма будзе ўмяшчаць у 5-6 урокаў у дзень. Пры гэтым у 2008/2009 навучальным годзе для ўсёй выпускнікоў класаў базавай і сярэдняй школы будзе ўведзены 6-дзённы вучэбны тыдзень.

Гімназіі і ліцэі прадулжыць функцыянаваць, але ў рамках пайдзёнкі. Для іх вырашана захаваць навучанне па напрамках — фізіка-матэматычным, хіміка-біялагічным, фізіка-агульнаадукацыйным, фізіка-агульнаадукацыйным і тэставыя заданні для наступлення ў ВНУ не павінны быць такімі, якія будзюць патрабаванні абгрунтаваць абавязкова патрабаванні рэпетытар, сказаў Анатоль Рубінаў.

На яго думку, недапушчальна такая сітуацыя, калі дзіця нармальна вучыцца, атрымлівае добрыя адзнакі, але пры наступленні ў ВНУ не можа выканаць заданне, бо неабходныя веды яго можа даць толькі рэпетытар.

У сваю чаргу міністр адукацыі Аляксандр Радзькоў адзначыў, што рэпетытары могуць працаваць са школьнікамі, абітурыентамі на завочных падставах, пры наяўнасці ліцэнзіі і дагавора аб аказанні паслугі.

Мінадукацыі падрыхтавала практычныя адзіны тыповыя вучэбныя плаёны для школ на 2008/2009 навучальны год. У сувязі з пераходам — адны з іх павінны былі скончыць школу праз 11 гадоў, другія — праз 12. Наступным летам гэтыя дзеці адначасова закончаць 11-гадовую агульнаадукацыйную школу.

Дэкрэт Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь № 15 АБ АСОБНЫХ ПЫТАННЯХ АГУЛЬНАЙ СЯРЭДНЯЙ АДУКАЦЫІ

У мэтах забеспячэння для ўсіх грамадзян роўных магчымасцяў атрымання агульнай сярэдняй адукацыі, якасць адукацыі сучаснаму ўмовам сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь, і ў адпаведнасці з часткай трэцяй артыкула 101 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь:

1. Усталяваць, што:

1.1. тэрмін атрымання: агульнай базавай адукацыі складае 9 гадоў (для асобаў з асаблівацімі псіхіфізічнага развіцця — 9—10 гадоў);

1.2. тэрмін навучання на ступенях агульнай сярэдняй адукацыі складаюць:

на I ступені — 4 гады (для асобаў з асаблівацімі псіхіфізічнага развіцця — 4—5 гадоў);

на II ступені — 5 гадоў;

на III ступені — 2 гады, у вярчэрніх школах, класах, вучэбна-кансультацыйных пунктах, у якіх навучанне ажыццяўляецца па тыповым вучэбным плане вярчэрняй школы, — 12 гадоў (для асобаў з асаблівацімі псіхіфізічнага развіцця — 12-13 гадоў);

1.3. тэрмін навучання на ступенях агульнай сярэдняй адукацыі складаюць:

на I ступені — 4 гады (для асобаў з асаблівацімі псіхіфізічнага развіцця — 4—5 гадоў);

на II ступені — 5 гадоў;

на III ступені — 2 гады, у вярчэрніх школах, класах, вучэбна-кансультацыйных пунктах, у якіх навучанне ажыццяўляецца па тыповым вучэбным плане вярчэрняй школы, — 3 гады;

1.4. вучэбныя заняткі ў навучальным годзе ажыццяўляюцца з 1 верасня па 1 чэрвеня. Калі названыя даты прыпадаюць на нерабочы дзень, то вучэбныя заняткі ў навучальным годзе пачынаюцца ў наступны дзень з завяршэннем папярэдняй работы;

1.5. вучэбныя заняткі ў навучальным годзе ажыццяўляюцца з 1 верасня па 1 чэрвеня. Калі названыя даты прыпадаюць на нерабочы дзень, то вучэбныя заняткі ў навучальным годзе пачынаюцца ў наступны дзень з завяршэннем папярэдняй работы;

1.6. адукацыйны працэс пры навучанні на I, II і III ступенях агульнай сярэдняй адукацыі арганізуюцца ў рэжыме шасцідзённага школьнага дня, які ўключае пайдзённы вучэбны тыдзень і адзін дзень для правядзення з навукаўцамі спартыўна-масавага, фізікультурна-аздаравальнага, іншых выхавальных мерапрыемстваў, арганізаваных працоўнага навучання, у сельскіх школах будзе 3 чалавек, у гарадскіх — 5.

Колькасць гадзін на вывучэнне рускай і беларускай моў у пачатковай школе павялічана, паведаміў Аляксандр Радзькоў.

Паводле яго слоў, з 1 верасня 2008 года адукацыйны працэс у пачатковай школе будзе арганізаваны з улікам патрабаванняў новых вучэбных плаёнаў і праграм. Першая ступень школы будзе, як і раней, з перагата на чвэрці клас. У першы клас дзеці пойдзюць у шасцігадовым узросце.

Агульная колькасць вучэбных гадзін (у тыдзень) у пачатковай школе змянілася: 1-ы клас — 18 гадзін, 2-і клас — 19, 3-і клас — 21, 4-ы — 21 гадзіна. На вывучэнне беларускай мовы ў школах з рускай мовай навучання і рускай мовы ў школах з беларускай мовай навучання ў другім класе адводзіцца дзве гадзіны ў тыдзень (раней — адна гадзіна). Замежную мову школьнікі будуць вучыцца толькі з трэцяга класа (дзве гадзіны ў тыдзень).

Прадмет «Мая Радзіма» — Беларусь» не выдзелены ў вучэбным плане як асобная дысцыпліна. Ён стане часткай прадмета «Чалавек і свет» і будзе вучыцца, як і раней, у чвэрці класе (адна гадзіна ў тыдзень). Фізікультурнай школьнікі малодшых класаў будуць вучыцца дзве гадзіны ў тыдзень.

Аляксандр Радзькоў адзначыў, што ў першым чвэрці класе могуць быць арганізаваныя факультатывыя заняткі па розных прадметах, але толькі па заявах бацькоў або іншых законных прадстаўнікоў вучняў.

Для гімназіяў, ліцэяў уводзіцца адзіны тыповыя вучэбныя плаёны, якія дадуць ім магчымасць сёлета завяршыць навучанне ў сярэдняй школе, здаць летнія экзамены і атрымаць атэстат аб сярэдняй адукацыі.

Вучні пачатковай, базавай і старэйшай ступеняў школы будуць вучыцца пяць дзён, а ў шосты школьны дзень будуць наведваць гурткі, спартыўныя секцыі, грамадскія мерапрыемствы. Адзіная абавязковая праграма будзе ўмяшчаць у 5-6 урокаў у дзень. Пры гэтым у 2008/2009 навучальным годзе для ўсёй выпускнікоў класаў базавай і сярэдняй школы будзе ўведзены 6-дзённы вучэбны тыдзень.

Гімназіі і ліцэі прадулжыць функцыянаваць, але ў рамках пайдзёнкі. Для іх вырашана захаваць навучанне па напрамках — фізіка-матэматычным, хіміка-біялагічным, фізіка-агульнаадукацыйным, фізіка-агульнаадукацыйным і тэставыя заданні для наступлення ў ВНУ не павінны быць такімі, якія будзюць патрабаванні абгрунтаваць абавязкова патрабаванні рэпетытар, сказаў Анатоль Рубінаў.

На яго думку, недапушчальна такая сітуацыя, калі дзіця нармальна вучыцца, атрымлівае добрыя адзнакі, але пры наступленні ў ВНУ не можа выканаць заданне, бо неабходныя веды яго можа даць толькі рэпетытар.

У сваю чаргу міністр адукацыі Аляксандр Радзькоў адзначыў, што рэпетытары могуць працаваць са школьнікамі, абітурыентамі на завочных падставах, пры наяўнасці ліцэнзіі і дагавора аб аказанні паслугі.

Мінадукацыі падрыхтавала практычныя адзіны тыповыя вучэбныя плаёны для школ на 2008/2009 навучальны год. У сувязі з пераходам — адны з іх павінны былі скончыць школу праз 11 гадоў, другія — праз 12. Наступным летам гэтыя дзеці адначасова закончаць 11-гадовую агульнаадукацыйную школу.

Для будучых выпускнікоў падрыхтаваны ўжо вучэбныя праграмы, якія дадуць ім магчымасць сёлета завяршыць навучанне ў сярэдняй школе, здаць летнія экзамены і атрымаць атэстат аб сярэдняй адукацыі.

Вучні пачатковай, базавай і старэйшай ступеняў школы будуць вучыцца пяць дзён, а ў шосты школьны дзень будуць наведваць гурткі, спартыўныя секцыі, грамадскія мерапрыемствы. Адзіная абавязковая праграма будзе ўмяшчаць у 5-6 урокаў у дзень. Пры гэтым у 2008/2009 навучальным годзе для ўсёй выпускнікоў класаў базавай і сярэдняй школы будзе ўведзены 6-дзённы вучэбны тыдзень.

Гімназіі і ліцэі прадулжыць функцыянаваць, але ў рамках пайдзёнкі. Для іх вырашана захаваць навучанне па напрамках — фізіка-матэматычным, хіміка-біялагічным, фізіка-агульнаадукацыйным, фізіка-агульнаадукацыйным і тэставыя заданні для наступлення ў ВНУ не павінны быць такімі, якія будзюць патрабаванні абгрунтаваць абавязкова патрабаванні рэпетытар, сказаў Анатоль Рубінаў.

На яго думку, недапушчальна такая сітуацыя, калі дзіця нармальна вучыцца, атрымлівае добрыя адзнакі, але пры наступленні ў ВНУ не можа выканаць заданне, бо неабходныя веды яго можа даць толькі рэпетытар.

У сваю чаргу міністр адукацыі Аляксандр Радзькоў адзначыў, што рэпетытары могуць працаваць са школьнікамі, абітурыентамі на завочных падставах, пры наяўнасці ліцэнзіі і дагавора аб аказанні паслугі.

Мінадукацыі падрыхтавала практычныя адзіны тыповыя вучэбныя плаёны для школ на 2008/2009 навучальны год. У сувязі з пераходам — адны з іх павінны былі скончыць школу праз 11 гадоў, другія — праз 12. Наступным летам гэтыя дзеці адначасова закончаць 11-гадовую агульнаадукацыйную школу.

Для будучых выпускнікоў падрыхтаваны ўжо вучэбныя праграмы, якія дадуць ім магчымасць сёлета завяршыць навучанне ў сярэдняй школе, здаць летнія экзамены і атрымаць атэстат аб сярэдняй адукацыі.

Вучні пачатковай, базавай і старэйшай ступеняў школы будуць вучыцца пяць дзён, а ў шосты школьны дзень будуць наведваць гурткі, спартыўныя секцыі, грамадскія мерапрыемствы. Адзіная абавязковая праграма будзе ўмяшчаць у 5-6 урокаў у дзень. Пры гэтым у 2008/2009 навучальным годзе для ўсёй выпускнікоў класаў базавай і сярэдняй школы будзе ўведзены 6-дзённы вучэбны тыдзень.

Гімназіі і ліцэі прадулжыць функцыянаваць, але ў рамках пайдзёнкі. Для іх вырашана захаваць навучанне па напрамках — фізіка-матэматычным, хіміка-біялагічным, фізіка-агульнаадукацыйным, фізіка-агульнаадукацыйным і тэставыя заданні для наступлення ў ВНУ не павінны быць такімі, якія будзюць патрабаванні абгрунтаваць абавязкова патрабаванні рэпетытар, сказаў Анатоль Рубінаў.

На яго думку, недапушчальна такая сітуацыя, калі дзіця нармальна вучыцца, атрымлівае добрыя адзнакі, але пры наступленні ў ВНУ не можа выканаць заданне, бо неабходныя веды яго можа даць толькі рэпетытар.

У сваю чаргу міністр адукацыі Аляксандр Радзькоў адзначыў, што рэпетытары могуць працаваць са школьнікамі, абітурыентамі на завочных падставах, пры наяўнасці ліцэнзіі і дагавора аб аказанні паслугі.

Мінадукацыі падрыхтавала практычныя адзіны тыповыя вучэбныя плаёны для школ на 2008/2009 навучальны год. У сувязі з пераходам — адны з іх павінны былі скончыць школу праз 11 гадоў, другія — праз 12. Наступным летам гэтыя дзеці адначасова закончаць 11-гадовую агульнаадукацыйную школу.

Для будучых выпускнікоў падрыхтаваны ўжо вучэбныя праграмы, якія дадуць ім магчымасць сёлета завяршыць навучанне ў сярэдняй школе, здаць летнія экзамены і атрымаць атэстат аб сярэдняй адукацыі.

Вучні пачатковай, базавай і старэйшай ступеняў школы будуць вучыцца пяць дзён, а ў шосты школьны дзень будуць наведваць гурткі, спартыўныя секцыі, грамадскія мерапрыемствы. Адзіная абавязковая праграма будзе ўмяшчаць у 5-6 урокаў у дзень. Пры гэтым у 2008/2009 навучальным годзе для ўсёй выпускнікоў класаў базавай і сярэдняй школы будзе ўведзены 6-дзённы вучэбны тыдзень.

Гімназіі і ліцэі прадулжыць функцыянаваць, але ў рамках пайдзёнкі. Для іх вырашана захаваць навучанне па напрамках — фізіка-матэматычным, хіміка-біялагічным, фізіка-агульнаадукацыйным, фізіка-агульнаадукацыйным і тэставыя заданні для наступлення ў ВНУ не павінны быць такімі, якія будзюць патрабаванні абгрунтаваць абавязкова патрабаванні рэпетытар, сказаў Анатоль Рубінаў.

На яго думку, недапушчальна такая сітуацыя, калі дзіця нармальна вучыцца, атрымлівае добрыя адзнакі, але пры наступленні ў ВНУ не можа выканаць заданне, бо неабходныя веды яго можа даць толькі рэпетытар.

У сваю чаргу міністр адукацыі Аляксандр Радзькоў адзначыў, што рэпетытары могуць працаваць са школьнікамі, абітурыентамі на завочных падставах, пры наяўнасці ліцэнзіі і дагавора аб аказанні паслугі.

Мінадукацыі падрыхтавала практычныя адзіны тыповыя вучэбныя плаёны для школ на 2008/2009 навучальны год. У сувязі з пераходам — адны з іх павінны былі скончыць школу праз 11 гадоў, другія — праз 12. Наступным летам гэты

ПАГАДЗІЎСЯ «ЗАМЯЦЬ»? РАЗВІТАЙСЯ З ГАРАНТЫЯЙ

Твае правы

Тэніс. Кубак Дэвіса ЭПОХА МІРНАГА І ВАЛЧКОВА ЗАВЯРШЫЛАСЯ?

Крыху больш за 2 гады спатрэбілася палюку Міхалу Пшышэзнаму, каб узьць верх над беларусам Уладзімірам Валчковым у стартавым матчы першай групы Еўра-Афрыканскай зоны Кубка Дэвіса — 6:2, 4:6, 6:1, 6:2. Напярэдадні гульні мала хто з бальнішчыкаў мог падумаць, што наш зямляк уступіць у чатырохсэтаквае палідыну, бо Уладзімір не раз знаходзіў у сабе сілы адыграць і вырваць перамогу «на флажкі», дзякуючы сваёму вопыту і псіхічнай згартоўцы. Спачатку здавалася, што так і будзе. Валчкова дэманстравалі свой лямбін стэль гульні — укарочваючы удары, што звычайна робяць угэўненья ў сабе ігракі. Аднак пасля паўгадзіны гульні ўдача адвэрнулася ад гаспадара. Валодзя не мог утрымаць сваю падучу, трапіўшы мячом у сетку і нарэшце не змог стрымаць эмоцый — удары ракеткай ад корт. Дарчыні, гэта паўтаралася на працягу палідыну, калі не памыляўся, яшчэ пяць разў.

— Я быў здзіўлены, што Валчкова дэманстравалі, асабліва ў 3-м і 4-м сэтах, — прызнаўся журналістам пераможца. — Я нават падумаў, што ён траўмаваны.

Пасля матча Уладзіміра быў зраўнаваны, не ў самым добрым настроі, але, нягледзячы на гэта, адказаў на пытанні журналістаў:

— На жаль, наш разлік на цуд не спраўдзіўся. Аднаго жадання для перамогі ўжо не дастаткова, каб выйграць, — заявіў на прэс-канферэнцыі Уладзімір Валчкова. — Тэніс пайшоў далёка наперад ад мяне, цяпер зусім іншыя хуткасці. Паўна, мне застаўся час даваць дарогу маладым і ўжо займацца іншай справай.

— Аднак у пачатку сустрэчы, здавалася, сапернік вам па сілах. Гульні былі роўна, вы абмяняліся перамогамі. Што ж здарылася потым? — пацкавіліся мы.

— Спачатку сапернікі звычайна прыглядаюцца, прыціраюцца, ніхто поўнацю не раскрываецца, таку і здалося, што гульні былі роўна. Потым жа польскі тэнісіст стаў паказваць свой атакучы тэніс.

— Максіму Мірнам даведзена гуляць супраць Міхала Пшышэзнага ў нядзелю. Якія парадзі вы б далі сваёму сябру?

— Палёк дэманструе жорсткі рызыкочны тэніс. Мячы ў нас велмы хуткія, таму, калі ў Макса пойдзе падата, то ў яго ўсё атрымаецца ў матчы супраць майго сённяшняга саперніка.

— У ісе ўж, што вам перашкоджае ў гэтым матчы паказаць больш якасную гульнію?

— Ведзеце, ёсць паняцце «добрая спартыўная форма» і наадварот. Калі форма не атымляецца, то няма чаго казаць. Зараз я не хачу думаць аб прайграванні, а ўжо настрайваюся на парную сустрэчу. Што ведаеце аб дуэце, з якім вам спадобіцца ў суботу?

— Максім іх добра ведае і спадзяюся, мне расказае аб усіх нюансах. Я ў курсе, што ў польскай пары адкрыты стэль гульні. Калі ў іх нешта не атрымаецца на корце, то ім цяжка потым перанастроіцца. Напрыканцы хацелася б адзначыць, як было глядзець тэніс на новым месцы пад адкрытым небам у РЦАП. Уражаны, быццам ад прагляду спектакля ў малой зале. Усё банна, як на далоні, чувач удзельнік матчы, у прыватнасці стогн палюка пры падачы, нахшталь Марыі Шарапавай.

Другім на корт выйшаў Максім Мірны. На жаль, лідар нашай зборнай не змог стрымаць наіскі перспектываюга юніёра Ежы Яновіча. Як вынік — прайгровіш — 4:6, 5:7, 4:6.

— Мне не часта ўдаецца сустраскацца на корце з ігракамі, якія вышэйшыя за мяне, — прызнаўся Максім. — Відавочна, што польскі тэнісіст кажацца лепш за мяне па многіх паказчыках — ён малады, моцны, таленавіты. Я перакананы, што гэты малады ігроч хутка ўздымаецца па рэйтынгу, бо ён дэманструе гульні высокага класа. Я ў апошні час дрэнна выступаю ў адзіночным разрадзе.

— На што беларускія бальшычкі могуць разлічваць у парных матчах?

— Абнадзеваюць нікого не варта. Нас чакае нялёгкае напружаны матч, бо нашы сапернікі — тытулаваны. Адзін з дуэта ляўша, іншы — праўша. У іх хапае тытулаў у пары. Мы, вядома ж, перамагалі і больш моцных тэнісістаў. Паспрабуем.

— Якія, па-вашаму, у нас перспектывы ў Кубку Дэвіса?

— Сённяшні матч рэзюмаваў стан беларускай каманды. Я бы мы з Валодзем і хачу дапамагчы, аб'ектыўна ўзровень сярэдняй каманды Польшчы дастатковы, каб дамінаваць над намі на нашым корце. Магчыма, эпоха Мірнага і Валчкова скончылася? Уся праблема ў нашай ляўцы запасных. Можна, калі б зараз з намі быў Валодзя Ігнацік, шанцы у нас былі б больш вялікія.

— Гэта быў мой лепшы матч, — паведаміў Ежы Яновіч. — Я спадзяюся, што буду гуляць яшчэ лепей, чым сёння.

Ірына ПРЫМАК.

Фота: Віталій ЛАСКІ

Статыстыка сведчыць, што літаральна кожны год у Беларусі адзначаецца каля 3,5 тысячы выпадкаў вытворчага траўматызму, прычым, да прыкладу, летас пры непасрэдным выкананні сваіх прафесійных абавязкаў загінулі 229 і атрымалі цяжкія траўмы 257 чалавек. Між тым, кожны з такіх інцыдэнтаў — гэта пытанне кампенсацыі. Такім чынам, на што могуць разлічваць усё тых, хто пацярпеў на рабоце, што зараз робіць выплаты і ці варта пагадзіцца на прапанову кіраўніка не «выносіць» няшчаснага здарэнні за сцены арганізацыі, а ціха «замяць» справу? Каб адказаць на гэтыя пытанні, карэспандэнт «Звязды» звярнуўся да перамага на месці дырэктара Дэпартамента дзяржаўнай інспекцыі працы Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Аляксандра СЕМІЧА.

АБЦАНКА-ЦАЦАНКА?
Варта адзначыць, што пры любых няшчасным здарэнні на вытворчым рабочым месцы абавязаны тэрмінова правесці расследаванне. Аднак на жаль, так бывае не заўсёды. Пасля інцыдэнту некаторыя кіраўнікі і першанары прыватных арганізацый імкнуцца «дамоўціца». Прапануюць сваёсаблівая дзелка. Робітнік мусіць паведаміць, што траўма была атрыманая па-за працоўным месцам, скажам, дома. А ўзамен даюцца абшчыні — аплата бальнічны, павысіць зарплату, выдаць буйную прэмію, працягнуць на максімальны тэрмін кантракт. І ўсё ж, на колькі прымылі такі варыянт?

— Вядома, кожны чалавек павінен думаць сам, аднак трэба памятаць, што ў выпадку падобнага «пагадненні» з наймальнікам работнік па сутнасці сам сябе пазбаўляе сацыяльнай абароны, — кажа Аляксандр Сёміч. — Калі ўзамен на пэўныя бонусы працоўная траўма будзе афіцыйна прызнана бытавой, то няма ніякіх гарантыі, што ўсе абяцаны наймальнік спраўдзіць выканае. Да таго ж няма гарантыі, што з цягам часу чалавек проста не звольніць, што ў арганізацыю не прыйдуць новыя кіраўнікі, які проста нічога не ведае аб «дамоўленасці», у рэшце рэшт, ніхто не можа быць упэўненым, што фірма будзе існаваць праз 5 ці 10 гадоў.

Іншая справа — прызнанне траўмы менавіта вытворчай. У такім выпадку з'яўляецца права на кампенсацыі. Спінюцца на іх падрабязней. Роботніку, які атрымаў вытворчую траўму, аплата бальнічнага будзе рабіцца ў памеры 100 працэнтаў сярэдняга заробку ўжо з 1 дня. Па-

МІРАМІСІ
Варта таксама заўважыць, што з 2004 года, пасля ўвядзення абавязковага страхавання ад няшчасных здарэнняў на вытворчым і прафесійных захворванняў, усё кампенсацыі прадастаўляе «Белдзяржстрах», — працягвае Аляксандр Сёміч. — Таму тут трэба падкрэсліць: тэрміну даўнасці звароту ў дзяржаўную інспекцыю працы не існуе, зваротная напіска заяву можна нават праз 15—20 гадоў. І ўсё ж лепш за ўсё зрабіць гэта як мага хутчэй. Бо дзяржаўная інспекцыя будзе праводзіць расследаванне. А выначыць рэальныя малаоц праз вклі адразу часу, калі часта на месцы здарэння ўжо няма ранейшай абстаноўкі, калі ўжо не засталася сведкаў, велмы праблематычна.

ВЫТВОРЧАЯ ЦІ НЕ?
Нельга не адзначыць, што правы ў гэце выплаты і кампенсацыі як ад «Белдзяржстраха», так і па калектывным дагаворам у выпадку няшчаснага здарэння з'яўляюцца

Крымінал 224-МІЛЬЁННЫ ЎРОН?..

Генеральнай пракуратарай Беларусі па матэрыялах упраўлення па барацьбе з карупцыяй і эканамічным злачынаствам МУС і УУС Мінвалёўска-кама ўзбуджана крымінальная справа ў дачыненні да адзайнай асобы Мінвалёўска-кама і пяціраіх спецыялістаў ПМА «Казловіч».

Паводле папярэдняй інфармацыі, падзэрныя ў маі 2007 года з прычыны неналежнага выканання службовых абавязкаў дапусцілі пастаўку з тэрыторыі Польшчы пасадкавага матэрыялу пладоўных культур з прыметамі захворвання. У выніку гэтага дзяржаве быў нанесены ўрон ў памеры 224 мільёны 500 тысяч рублёў.

Ігар ГРЫШЫН.

Бюджэт Міндукацыі дае магчымасць стварыць новыя вучэбныя праграмы для пераходу на 11-гадовую сістэму агульнай сярэдняй адукацыі, паведаміў Аляксандр Радзкі.

«Той бюджэт, які закладзены, грунтоўна забяспечвае вырашэнне задач, прапанаваных у дэкрэце Прэзідэнта «Аб асобных пытаннях агульнай сярэдняй адукацыі», — адзначыў Аляксандр Радзкі. Ён дадаў, што Міндукацыі мае запас сродкаў для кнігавядзення ў памеры 813 млрд.

«Вучэбна-метадычнае забяспечанне школ да 1 верасня будзе ў поўным аб'ёме», — рэзюмаваў міністр.

Гімназічныя і ліцэйскія класы ў агульнаадукацыйных школах Беларусі захаваны не будуч, расказаў міністр. «У краіне будучы функцыянаваць каля 40 ліцэяў і 200 гімна-

зіяў, якія ў стане даць больш глыбокія веды самым таленавітым і адораным вучням», — падкрэсліў ён.

Ліцэі і гімназіі, якія атрымалі ліцэнзіі на адмуніцыпальнае дзейнасць, адпавядаюць сваёму высокаму статусу, падкрэсліў Аляксандр Радзкі. Ён адзначыў, што ў гэтых гадах расходная частка бюджэту міністэрства павышана на 35 працэнтаў, у той час як у мінулым годзе павелічэнне было на 26 працэнтаў.

Міністр раслумачыў, што дадатковыя сродкі выдзелены на аплату працы спецыялістаў, якія будучы ствараць новыя вучэбныя праграмы, а таксама на кнігавядзенне.

«Той бюджэт, які закладзены, грунтоўна забяспечвае вырашэнне задач, прапанаваных у дэкрэце Прэзідэнта «Аб асобных пытаннях агульнай сярэдняй адукацыі», — адзначыў Аляксандр Радзкі. Ён дадаў, што Міндукацыі мае запас сродкаў для кнігавядзення ў памеры 813 млрд.

«Вучэбна-метадычнае забяспечанне школ да 1 верасня будзе ў поўным аб'ёме», — рэзюмаваў міністр.

Гімназічныя і ліцэйскія класы ў агульнаадукацыйных школах Беларусі захаваны не будуч, расказаў міністр. «У краіне будучы функцыянаваць каля 40 ліцэяў і 200 гімна-

зіяў, якія ў стане даць больш глыбокія веды самым таленавітым і адораным вучням», — падкрэсліў ён.

Ліцэі і гімназіі, якія атрымалі ліцэнзіі на адмуніцыпальнае дзейнасць, адпавядаюць сваёму высокаму статусу, падкрэсліў Аляксандр Радзкі. Ён адзначыў, што ў гэтых гадах расходная частка бюджэту міністэрства павышана на 35 працэнтаў, у той час як у мінулым годзе павелічэнне было на 26 працэнтаў.

Міністр раслумачыў, што дадатковыя сродкі выдзелены на аплату працы спецыялістаў, якія будучы ствараць новыя вучэбныя праграмы, а таксама на кнігавядзенне.

«Той бюджэт, які закладзены, грунтоўна забяспечвае вырашэнне задач, прапанаваных у дэкрэце Прэзідэнта «Аб асобных пытаннях агульнай сярэдняй адукацыі», — адзначыў Аляксандр Радзкі. Ён дадаў, што Міндукацыі мае запас сродкаў для кнігавядзення ў памеры 813 млрд.

«Вучэбна-метадычнае забяспечанне школ да 1 верасня будзе ў поўным аб'ёме», — рэзюмаваў міністр.

Гімназічныя і ліцэйскія класы ў агульнаадукацыйных школах Беларусі захаваны не будуч, расказаў міністр. «У краіне будучы функцыянаваць каля 40 ліцэяў і 200 гімна-

зіяў, якія ў стане даць больш глыбокія веды самым таленавітым і адораным вучням», — падкрэсліў ён.

Ліцэі і гімназіі, якія атрымалі ліцэнзіі на адмуніцыпальнае дзейнасць, адпавядаюць сваёму высокаму статусу, падкрэсліў Аляксандр Радзкі. Ён адзначыў, што ў гэтых гадах расходная частка бюджэту міністэрства павышана на 35 працэнтаў, у той час як у мінулым годзе павелічэнне было на 26 працэнтаў.

Міністр раслумачыў, што дадатковыя сродкі выдзелены на аплату працы спецыялістаў, якія будучы ствараць новыя вучэбныя праграмы, а таксама на кнігавядзенне.

«Той бюджэт, які закладзены, грунтоўна забяспечвае вырашэнне задач, прапанаваных у дэкрэце Прэзідэнта «Аб асобных пытаннях агульнай сярэдняй адукацыі», — адзначыў Аляксандр Радзкі. Ён дадаў, што Міндукацыі мае запас сродкаў для кнігавядзення ў памеры 813 млрд.

«Вучэбна-метадычнае забяспечанне школ да 1 верасня будзе ў поўным аб'ёме», — рэзюмаваў міністр.

Гімназічныя і ліцэйскія класы ў агульнаадукацыйных школах Беларусі захаваны не будуч, расказаў міністр. «У краіне будучы функцыянаваць каля 40 ліцэяў і 200 гімна-

зіяў, якія ў стане даць больш глыбокія веды самым таленавітым і адораным вучням», — падкрэсліў ён.

Ліцэі і гімназіі, якія атрымалі ліцэнзіі на адмуніцыпальнае дзейнасць, адпавядаюць сваёму высокаму статусу, падкрэсліў Аляксандр Радзкі. Ён адзначыў, што ў гэтых гадах расходная частка бюджэту міністэрства павышана на 35 працэнтаў, у той час як у мінулым годзе павелічэнне было на 26 працэнтаў.

Міністр раслумачыў, што дадатковыя сродкі выдзелены на аплату працы спецыялістаў, якія будучы ствараць новыя вучэбныя праграмы, а таксама на кнігавядзенне.

«Той бюджэт, які закладзены, грунтоўна забяспечвае вырашэнне задач, прапанаваных у дэкрэце Прэзідэнта «Аб асобных пытаннях агульнай сярэдняй адукацыі», — адзначыў Аляксандр Радзкі. Ён дадаў, што Міндукацыі мае запас сродкаў для кнігавядзення ў памеры 813 млрд.

«Вучэбна-метадычнае забяспечанне школ да 1 верасня будзе ў поўным аб'ёме», — рэзюмаваў міністр.

Гімназічныя і ліцэйскія класы ў агульнаадукацыйных школах Беларусі захаваны не будуч, расказаў міністр. «У краіне будучы функцыянаваць каля 40 ліцэяў і 200 гімна-

зіяў, якія ў стане даць больш глыбокія веды самым таленавітым і адораным вучням», — падкрэсліў ён.

Ліцэі і гімназіі, якія атрымалі ліцэнзіі на адмуніцыпальнае дзейнасць, адпавядаюць сваёму высокаму статусу, падкрэсліў Аляксандр Радзкі. Ён адзначыў, што ў гэтых гадах расходная частка бюджэту міністэрства павышана на 35 працэнтаў, у той час як у мінулым годзе павелічэнне было на 26 працэнтаў.

Міністр раслумачыў, што дадатковыя сродкі выдзелены на аплату працы спецыялістаў, якія будучы ствараць новыя вучэбныя праграмы, а таксама на кнігавядзенне.

«Той бюджэт, які закладзены, грунтоўна забяспечвае вырашэнне задач, прапанаваных у дэкрэце Прэзідэнта «Аб асобных пытаннях агульнай сярэдняй адукацыі», — адзначыў Аляксандр Радзкі. Ён дадаў, што Міндукацыі мае запас сродкаў для кнігавядзення ў памеры 813 млрд.

«Вучэбна-метадычнае забяспечанне школ да 1 верасня будзе ў поўным аб'ёме», — рэзюмаваў міністр.

Гімназічныя і ліцэйскія класы ў агульнаадукацыйных школах Беларусі захаваны не будуч, расказаў міністр. «У краіне будучы функцыянаваць каля 40 ліцэяў і 200 гімна-

зіяў, якія ў стане даць больш глыбокія веды самым таленавітым і адораным вучням», — падкрэсліў ён.

Ліцэі і гімназіі, якія атрымалі ліцэнзіі на адмуніцыпальнае дзейнасць, адпавядаюць сваёму высокаму статусу, падкрэсліў Аляксандр Радзкі. Ён адзначыў, што ў гэтых гадах расходная частка бюджэту міністэрства павышана на 35 працэнтаў, у той час як у мінулым годзе павелічэнне было на 26 працэнтаў.

Міністр раслумачыў, што дадатковыя сродкі выдзелены на аплату працы спецыялістаў, якія будучы ствараць новыя вучэбныя праграмы, а таксама на кнігавядзенне.

«Той бюджэт, які закладзены, грунтоўна забяспечвае вырашэнне задач, прапанаваных у дэкрэце Прэзідэнта «Аб асобных пытаннях агульнай сярэдняй адукацыі», — адзначыў Аляксандр Радзкі. Ён дадаў, што Міндукацыі мае запас сродкаў для кнігавядзення ў памеры 813 млрд.

«Вучэбна-метадычнае забяспечанне школ да 1 верасня будзе ў поўным аб'ёме», — рэзюмаваў міністр.

Гімназічныя і ліцэйскія класы ў агульнаадукацыйных школах Беларусі захаваны не будуч, расказаў міністр. «У краіне будучы функцыянаваць каля 40 ліцэяў і 200 гімна-

зіяў, якія ў стане даць больш глыбокія веды самым таленавітым і адораным вучням», — падкрэсліў ён.

Ліцэі і гімназіі, якія атрымалі ліцэнзіі на адмуніцыпальнае дзейнасць, адпавядаюць сваёму высокаму статусу, падкрэсліў Аляксандр Радзкі. Ён адзначыў, што ў гэтых гадах расходная частка бюджэту міністэрства павышана на 35 працэнтаў, у той час як у мінулым годзе павелічэнне было на 26 працэнтаў.

толькі тады, калі сама траўма прызначае вытворчай. Іншыя жахучыя, калі інцыдэнт здараецца з работнікам у працоўны час і на працоўным месцы. Разам з тым у гэтых умовах бываюць свае выключэнні. Так, траўма можа лічыцца вытворчай, калі яна здарылася падчас неафіцыйных вышывочных, падчас работ у выхадныя ці святочныя дні, падчас рэгламентаваных перапынкаў. А «прыязька» да працоўнага месца зусім не абавязкова, калі прафесійная дзейнасць звязана з перасоўваннем паміж аб'ектамі абслугоўвання (у прыватнасці, гэта датычыцца таго ж паштальона, вадзіцеля, унатоўскага ўрача, слесаря-сантаэхніка і г.д.) або калі работнік пакінуў тэрыторыю арганізацыі для выканання аднаразовага даручэння наймальнікам.

— Зрэшты, трэба падкрэсліць, што ў любым выпадку расшэне аб тым, з'яўляецца траўма вытворчай або невытворчай, прымаецца толькі пасля расследавання няшчаснага здарэння з улікам усіх яго акалічнасцяў. — Заўважае Аляксандр Сёміч. — Скажу толькі, што траўмы прызнаюцца невытворчымі і кампенсацыі не прызначаюцца ў выпадках, калі падчас расследавання выявіліся акалічнасці, прычыны інцыдэнту стаў выключана стан здароўя пацярпелага (той жа інфаркт ці інсульт), наўмыснае пашкоджанне свайго здароўя або здзяйсненне самім пацярпелым супрацьпраўных дзеянняў. Пры гэтым усё гэтыя прычыны павінны быць пацверджаныя заключэннямі кампетэнтных органаў.

Дарчы, вынікі расследавання няшчаснага здарэння магчыма абскардыць. У прыватнасці, для перагляду рашэння інспектара трэба зваротна ў мікраённую інспекцыю, змяніць вердыкт мікраёўнай інспекцыі мае права інспекцыя абласная, а з заключэннем апошняй можна паспрачацца ў Дэпартамент дзяржаўнай інспекцыі працы. У рэшце рэшт, у выпадку нягоды з дэпартаментам нельга забывацца пра суд. Прычым тэрміну даўнасці на абскарджанні тут зноў-такі не існуе.

Сяргей ГРЫБ.

Галоўнае — якасныя веды

Пачаток на 1-й стар.

Бюджэт Міндукацыі дае магчымасць стварыць новыя вучэбныя праграмы для пераходу на 11-гадовую сістэму агульнай сярэдняй адукацыі, паведаміў Аляксандр Радзкі.

«Той бюджэт, які закладзены, грунтоўна забяспечвае вырашэнне задач, прапанаваных у дэкрэце Прэзідэнта «Аб асобных пытаннях агульнай сярэдняй адукацыі», — адзначыў Аляксандр Радзкі. Ён дадаў, што Міндукацыі мае запас сродкаў для кнігавядзення ў памеры 813 млрд.

«Вучэбна-метадычнае забяспечанне школ да 1 верасня будзе ў поўным аб'ёме», — рэзюмаваў міністр.

Гімназічныя і ліцэйскія класы ў агульнаадукацыйных школах Беларусі захаваны не будуч, расказаў міністр. «У краіне будучы функцыянаваць каля 40 ліцэяў і 200 гімна-

зіяў, якія ў стане даць больш глыбокія веды самым таленавітым і адораным вучням», — падкрэсліў ён.

Ліцэі і гімназіі, якія атрымалі ліцэнзіі на адмуніцыпальнае дзейнасць, адпавядаюць сваёму высокаму статусу, падкрэсліў Аляксандр Радзкі. Ён адзначыў, што ў гэтых гадах расходная частка бюджэту міністэрства павышана на 35 працэнтаў, у той час як у мінулым годзе павелічэнне было на 26 працэнтаў.

Міністр раслумачыў, што дадатковыя сродкі выдзелены на аплату працы спецыялістаў, якія будучы ствараць новыя вучэбныя праграмы, а таксама на кнігавядзенне.

«Той бюджэт, які закладзены, грунтоўна забяспечвае вырашэнне задач, прапанаваных у дэкрэце Прэзідэнта «Аб асобных пытаннях агульнай сярэдняй адукацыі», — адзначыў Аляксандр Радзкі. Ён дадаў, што Міндукацыі мае запас сродкаў для кнігавядзення ў памеры 813 млрд.

«Вучэбна-метадычнае забяспечанне школ да 1 верасня будзе ў поўным аб'ёме», — рэзюмаваў міністр.

Гімназічныя і ліцэйскія класы ў агульнаадукацыйных школах Беларусі захаваны не будуч, расказаў міністр. «У краіне будучы функцыянаваць каля 40 ліцэяў і 200 гімна-

зіяў, якія ў стане даць больш глыбокія веды самым таленавітым і адораным вучням», — падкрэсліў ён.

Ліцэі і гімназіі, якія атрымалі ліцэнзіі на адмуніцыпальнае дзейнасць, адпавядаюць сваёму высокаму статусу, падкрэсліў Аляксандр Радзкі. Ён адзначыў, што ў гэтых гадах расходная частка бюджэту міністэрства павышана на 35 працэнтаў, у той час як у мінулым годзе павелічэнне было на 26 працэнтаў.

Міністр раслумачыў, што дадатковыя сродкі выдзелены на аплату працы спецыялістаў, якія будучы ствараць новыя вучэбныя праграмы, а таксама на кнігавядзенне.

«Той бюджэт, які закладзены, грунтоўна забяспечвае вырашэнне задач, прапанаваных у дэкрэце Прэзідэнта «Аб асобных пытаннях агульнай сярэдняй адукацыі», — адзначыў Аляксандр Радзкі. Ён дадаў, што Міндукацыі мае запас сродкаў для кнігавядзення ў памеры 813 млрд.

«Вучэбна-метадычнае забяспечанне школ да 1 верасня будзе ў поўным аб'ёме», — рэзюмаваў міністр.

Гімназічныя і ліцэйскія класы ў агульнаадукацыйных школах Беларусі захаваны не будуч, расказаў міністр. «У краіне будучы функцыянаваць каля 40 ліцэяў і 200 гімна-

зіяў, якія ў стане даць больш глыбокія веды самым таленавітым і адораным вучням», — падкрэсліў ён.

ГАСПАДАР І ГРОШЫ

могучь зрабіць цуд — вырашыць усе праблемы сельскай гаспадаркі

У Пружанскім раёне Нацыянальны банк Беларусі ўзяў пад сваё крыло адну заняпалую гаспадарку і праз некалькі гадоў ААТ «Айчына» ператварылася ў вядучую.

КАБЫЛАУКА — ГУЧЫЦЬ ГОРДА

Цэнтральную сядзібу ААТ «Айчына» на карце не знойдзце, хоць гэты аграпрадук на сваёй прыгажосці дасць фору іншым райцэнтру. Некалі ўсе назвы новым пасёлкам у нас давалі сімвалічныя (Светлы, Жамчужны, Зорнае). Вядома ж, крохцілі ў камунізм, але гэта найперш звязана з нашай закамлексанаванасцю. Гэта было раней, а прыйшоў у гаспадарку новы дырэктар, і ў яго свой погляд.

— Чым лепшая назва? Вёска мае сваю гісторыю, трэба да ўсяго падыходзіць уважана. А то за Кабылаўку выдаюць суседнюю вёску Навасёлкі, а там усяго 15 хат. Цяпер вось хоць укажальнікі паставілі на аўтамагістралі, каб ведалі, дзе трэба павярнуць, — расказаў Уладзімір Бандарэнка.

Ёсць на Брэстчыне райцэнтр Жабінка і, як я ведаю, ніхто там не саромецца за месца свайго пражывання. Бо справа не ў назве, а ў людзях, якія там жывуць.

БУЛЬБА І ЯШЧЭ РАЗ БУЛЬБА

Сёння ААТ «Айчына» раскінулася больш чым на 17 тыс. гектараў і расцягнулася з краю ў край на 44 км. І здарылася гэта пасля таго, як да гаспадаркі далучылі яшчэ два сельгаскааператывы.

Цяпер у «Айчыне» асабліваю ўвагу надаюць бульбе, бо яе неабавязкова будзе самі ж і перапрацоўваць. Тут узводзяць крухмальны завод коштам 16 млрд рублёў. Па распрацаваным праекце ўжо закладзены фундамент вытворчага корпусу. Тэндэр на закуп абсталявання ў італьянскую і немцкую выйграў кітайцы, бо яно ў іх аказалася ў тры разы таннейшае. Міжнародная карпарацыя «СЛЕСТ» неабавязкова прыступіць да работ. Гэта будзе першае прадпрыемства кітайцаў са свайго рабочай сілай у Беларусі. Для іх прыводзяць у парадак будынак пансіяната. Усяго тут аселіцца 50 чалавек.

Налета ў гаспадарцы пасадзяць 800 гектараў бульбы. У нас высокакрухмальны гатункаў мала, таму асноўную ўвагу сканцэнтравалі

на «Журавінцы». Летас тут на некаторых палях сабралі па 400 ц/га бульбы. Дарэчы, каларадскага жука ў ААТ «Айчына» няма. Перад пасадкай бульба апрацоўваецца адпаведным прэпаратам, які падчас вегетацыі пераходзіць у лісце, і жукі застаюцца на галоднай дырце.

І тым не меней рэнтабельнасць бульбы ў мінулы годзе была нульвая, бо шмат закупілі тэхнікі, на сення...

На будучыню крухмальны завод будзе безадходна перапрацоўваць бульбу не толькі са свайго гаспадаркі, але і з іншых. У суткі будзе перапрацоўвацца 100 тон клубняў.

Але калі выбрана самае таннае кітайскае абсталяванне, то, магчыма, яно па ўсіх параметрах уступае заходняму, ды і хіба ў нас няма сваіх спецыялістаў? — На Захадзе ўсе працэсы аўтаматызаваныя, а ў кітайцы больш ручной працы, і мне давядзецца пабачыць, як яны працуюць. Зварачнае шво выведзена на заглядзенне — нашаму іншаму рабочаму яшчэ трэба павучыцца. А ў цэлым мы маем магчымасць правярць, на што кітайцы здатныя, — заявіў Уладзімір Бандарэнка.

КУКУРУЗА — ГЭТА МЯСА...

Даводзіцца чуць, што сёлета высокага ўраджаю кукурузы не чакаецца — халоднае надвор'е. Прадзюжачы на тэрыторыі Баранавіцкага і Слонімскага раёнаў даводзілася бачыць палі, на якіх кукуруза вядола, у нейкую пядзю вышынь, ды і на ўездзе ў Пружанскі не лепшшая. А ў Кабылаўцы кукуруза як лес — у тры мэтры вымахала. А гэта яшчэ толькі сярэдзіна ліпеня.

І я зразуміў, што такая кукуруза на зямлі ў 29 балаў можа вырасіць толькі тады, калі яе добра падкармливаць грашмамі. І тады нават халоднае надвор'е становіцца цяпляшым. Пад кукурузай у «Айчыне» 2600 гектараў — плошча зямлі іншага сельгаскааператыва.

Без кукурузы не абцясаць, бо статак у гаспадарцы салідны. Да прыходу Навічанка тут стаялі на адкорме ўсяго 500 быкоў, а сёння — 5800 кароў. Ёсць і дойны статак з 2450 кароў, які праз два гады бу-

Уладзімір БАНДАРЭНКА.

дэ павялічылі да 6 тысяч і колькасць на адкорме вырасце ў разы, але я не хачу ўсю ўвагу сканцэнтравана на лімбах, гаварыць пра на дой і прывагі — яны салідныя.

САД АКУПІЦА

Але самае вялікае ўражанне — ад саду, які раскінуў на 200 гектарах. Яблыні вырошчваюцца па сучаснай тэхналогіі на шпалерах з калельным арашэннем. Кожнае дрэўца можа атрымаваць да 50 літраў вады ў тыдзень, а калі ўзнікне неабходнасць, то яблыні можна і падкарміць. Усе працэсы аўтаматызаваныя, пры садзе ёсць пумпавая станцыя і вадасховішча, з якога вода і паступае для паліваў.

Сёння на рынках краіны купіць беларускае садавіну праблемаўча, а завезеныя яблыкі дасягаюць шосту, што звышзвычайна ў некалькі разоў. Сітуацыя ў гэтым плане склалася не нармальна і яе пераламаць ужо доўга складана, але дырэктар «Айчыны» спадзяецца адваяваць на рынку прастору для сваіх яблыкаў. Сёлета прыме тры тысячы тон садавіны новае пладасховішча, а затым будзе пабудавана яшчэ адно — на 6 тысяч тон.

У савішчых устаноўліваецца нямецкае абсталяванне, будзе дзейнічаць сартыравальная лінія.

ГРОШЫ У СПРАВЕ — ГАСПАДАР У ТУРБОТАХ

Адначасна, без Нацыянальнага банка падняць ААТ «Айчына» было б нерэальна. За чатыры гады інвестыцы дасягнуць 79 мільярдаў рублёў. Напачатку грошы ўкладваліся ў сацыяльна-культурную сферу. Сярэдняю школу зрабілі пакаляльнай, сталічныя калегі-журналісты казалі, што нават у Мінску такая школа — рэдкасць. Вучацца тут 200 дзяцей і, здавалася б, для іх усё ёсць: па апошнім слове тэхнічна абстаўлена аўдыторыя, трэна-

жорная зала... Вось я і спытаў у дырэктара школы Віктара Амелянчука, чаго яшчэ яму для ішчася не хапае, бо іншаму дырэктару — галава баліць як бляншану куфары купіць.

— Якое тут шчасце, калі я — чалавек ненасытны. Вунь яшчэ трэба пабудавать басейн, праект ужо зроблены, трэба яго ўжо пачаць апрацоўваць... А калі быць шчырым, то такая школа ўдзельнічае маральна на дзясцей і бацькоў. Апошнія заходзяць сюды як у храм, а вучні за два гады на сценах нават драпіны не пакінулі, — разгаварыўся дырэктар.

Ды не толькі школу прынялі ў парадак. Зрабілі рэканструкцыю Дома культуры, абнавілі дзіцячы садок... а затым заняліся і гаспадаркай — пачалі ў яго ўкладваць грошы, якія становіць вяртацца дзясцей з 2015 года.

Але грошы эфектыўна працуюць у добрага гаспадары. І, напэўна ж, такім аказваўся Уладзімір Бандарэнка. Падкупілі вядомы факт, што не толькі ён, але і ўся сам я прывязана да зямлі. Жонка — заатэжнік-селекцыянер, дачка — бухгалтар-эканаміст, і сын, які сёлета скончыў школу, пайшоў па шляхах бацькі, паступае ў сельгасуніверсітэт.

Вялікая гаспадарка — шмат клопату. За дзень Уладзіміру Міхайлавічу даводзіцца «накручваць» на аўтамашыне па 350 км, здавалася б, пасля такага кіламетражу адпачыць пара, а мабільны не заціхае дацхам.

Гаспадарка расшыраецца, вось у мінулым квартале здалі шэсць дамоў, і будучыня жыцця запланавана на некалькі гадоў наперад. У штаце гаспадаркі 495 чалавек, сярэдняя зарплата тут 750 тысяч: для многіх і ў горадзе — мара.

Памеры артыкула не даюць магчымасці расказаць пра сушку збожжа на амерыканскім абсталяванні, пра будоўлю фермы на 500 галоў кожна... а мяне даймала адно пытанне: — А ці адчувае дырэктар сябе гаспадаром? — Я тут толькі трэці год і нават не меў жылля, але нека старшыня Нацыянальнага банка пакавіўся: ці думае я будавацца, затым яшчэ раз спытаў. І пачуўшы, што яшчэ не, выказаў думку, што я тут вырасціў не затрымаўца. Значыць, сапраўды, трэба карані пускаяць, уладкоўвацца. А наконт гаспадары, то чаму і не, вось на 2 гады са мной кантракт заключылі... буду гаспадарыць.

У ГЭТЫМ АРТЫКУЛЕ МНОГА СКАЗАНО ДОБРАГА ПРА АДНУ АСОБНА УЗЯТУЮ ГАСПАДАРКУ, ЯКУЮ ГРОШЫ, ЯК ТАГО ФЕНІКА, ПАНДЯЛІ З ПОПЕЛУ. АЛЕ Ж, ВЯДОМА, НЕ ТОЛЬКІ У ІХ СПРАВА. ЯК І НЕ У НАЗВАХ. УСЁ ПАЧЫНАЕЦСЯ ДА НАС, ЛЮДЕЙ, З НАШАЙ АДКАЗНАСЦІ І РОЗУМУ. ЛЮДЗІ, ШТО НАЗВАЛІ СВАЮ ГАСПАДАРКУ «АЙЧЫНАЙ», ПРСТА НЕ МОГУЦЬ УЛАДКОЎВАЦЬ ЯЕ АБЫ ЯК. ШТО Ж ГЭТА ЗА АЙЧЫНА АТРЫМАЕЦА?

Сымон ВІСТУНОВІЧ.

Пружанскі раён.

ЧАТЫРЫ ПРАДПРЫЕМСТВЫ БЕЛАРУСІ БУДУЦЬ МАРКІРАВАЦЬ ПРАДУКЦЫЮ ЗНАКАМ «НАТУРАЛЬНЫ ПРАДУКТ»

Чатыры прадпрыемствы Беларусі сёння атрымалі права маркіраваць прадукцыю знакам «Натуральны прадукт». Гэта ААТ «Савушкін прадукт» (Брэст), СТАА «Дарыда» і гармалявавы № 1 і № 3 горада Мінска. Сертыфікацыі кіраўнікам гэтых прадпрыемстваў уручыў старшыня Дзяржстандарту Беларусі Валерый Карашкоў.

У групу тавараў, якія атрымалі сертыфікат на права наясення знака «Натуральны прадукт» увайшлі: тварог зярнёны «101 зёрне з ярышкі», тварог «Вясковы», ражанка 4-працэнтнай тлустасці, сок бярэзавы з цукрам пастэрызаваны (вытворчасць ААТ «Савушкін прадукт»); тварог «Аколіца», ражанка «Пяшчотнасць», два віды малака, смятана «Сталічная», кефір розных відаў тлустасці, кефір дзіцячы, сыравкаша «Мечнікаўская» (вытворчасць КВУП «Гаральскі малочны завод № 3, Мінск); тры віды тварагоў зярнёных «Славянскія трышчы» (вытворчасць ААТ «Гаральскі малочны завод № 1», Мінск); вада пітная «Една Дарыда», вада мінеральная лячэбна-сталоная, вада пітная негазіраваная (вытворчасць СТАА «Дарыда», Мінскі раён). Права маркіроўкі знакам «Натуральны прадукт» прадастаўлена на тры гады.

БЕЛТА.

НОВЫ КРЫМ: ЦЭНЫ, СЭРВІС І МОРА

Ёсць дзве навіны з Крыма: добрая і дрэнная. З якой пачаць?..

Побач з аўтамабілямі з украінскімі і расійскімі нумарамі зусім мала стала беларускіх. Істотна падаражэў бензін; самае дарагое — дзельнае паліва, і яго кошт пераваліў за 7 грыўняў. Грыўня прыблізна роўная 500 беларускіх рублям — вось і лічыце. Амерыканскі долар упаў ад адзнакі 4,5 грыўні.

Харчы падаражэў ў сярэднім на 20–30 працэнтаў. Цяпер вярча на дваіх у кафе на марскім узбярэжжы паблізу Сакаў і Еўпаторыі абяздэцца, у залежнасці ад апетыту і напояў, не меней за 100–150 грыўняў (20–30 долараў). Яшчэ летас уечары можна было і не знайсці вольнага месца ў кафе на схіле дня, а сёлета афіцэнткі заклікаюць з дзвярэй пачаставацца крымска-украінскімі прысмакамі.

Канкурэнцыя ў грамадскім харчаванні дасягнула такога ўзроўню, што мільяны стала паліваць на самадзейных кухараў, якія разносяць ежу. Яны прапануюць надзвычай смачныя традыцыйныя стравы, але і іх цэны не ўзрадуць крымскага вандруніка: варанкі і кашы — 8 грыўняў, бліны з ягадамі — 2,5–3 грыўні, кавалак торту — 5. Таму кафе і сталоткі, якія прапануюць таннае комплекснае харчаванне (10 грыўняў за снадчванне, 20 — за абед), карыстаюцца папулярнасцю ў сям'ю з дзясцей. І зусім не стала чэргаў, каб набыць шаўрму і шашлык: таму што цяпер яны каштуюць 18–20 грыўняў — ад 4 долараў (шашлык — за 100 грамаў).

Так, народ, які адпачывае, не вельмі кідаецца набываць харчы, якія ўзяліся ў цане толькі ад падвозу іх да мора. Таму сёлета на пляжы можна стаць сведкам беспрэздэнтнай падзеі — зніжэннем коштаў на папулярныя прыжакі і сасіскі ў цэсце: іх можна набыць не за 6, а за 5 грыўняў.

І хоць цэны традыцыйна павялічваюцца ў другой палове ліпеня і ў жніўні, у гэтым сезоне крымскія прадпрыемальнікі іх дзе-нідзе «замарожваюць», каб зусім не адпушчаць кліентаў і мець надзею, што ў наступным сезоне людзі зноў да іх прыедуць. А гэта і ёсць добрая навіна з Крыма.

Разам з мінусамі цяперашняга аздараўленчага сезона, загаданымі вышэй, ёсць і плюсы. Несумненна, у крымскім адпачыванні стала, так бы мовіць, больш шывілізацыі. Асцетныя хлечуцькі для начоўкі і

Сёлёты турыстычны сезон у Крыме не закладзены — прызначаюць уладальнікі жылля на беразе мора. Упершыню за апошнія гады дэфіцытны нумары на ўзбярэжжы стаць вольныя і, што яшчэ больш дзіўна, імі могуць не цікавіцца колкі дзён.

Прычына адна — цэны! Падаражанне адбылося ва ўсіх сферах жыцця, што адбілася і на адпачыванні. Цяпер стандартны нумар на два месцы з усімі выгодамі, тэлевізарам і кандыцыянерам каштуе на «танным» заходнім узбярэжжы Крыма прыблізна 50 долараў у суткі. Хоць менавіта на захадзе, паведамляюць у Крыме, цяпер найбольш чыстае мора, калі мець на ўвазе вядомы разліў нафты ў раёны Керчы.

прыбырлі на двары адходзяць у нябыт.

Адрамантаваныя і новабудаваныя дамы гарантуюць турысту сучасны камфорт. «Нумар з выгодамі» — гэта азначае кандыцыянер і іншую неабходную тэхніку. Гаспадары выдаюць каля дамоў цудоўныя кветкі, будуць утульныя дворыкі, ствараюць кампазіцыі з камяняў і раслін для фатаграфавання, усталяваюць арэлі і горкі для дзятвы.

Карацей, робяць усё, каб прыцягнуць кліентаў і па магчымасці канкуруюць з Турцыяй і Егіптам. Мяркуюцца, што сур'езныя змены не за горами, таму што ўладальнікі жылля на ўзбярэжжы Чорнага мора

толькі ў памяншальна-ласкальнай форме — можа, паводле парадку псіхолагаў?..) таксама на месцы: 20-хвіліннае падарожжа на «банане» каштуе цяпер 30 грыўняў (больш за 6 долараў), больш экстрамальная на «плюшкі» па хвалях — 35.

Колькасць усемагчымых дзіцячых атракцыйнаў на пляжы пераважна самая смелая надзеі бацькоў — толькі кашалек расквітаў! Не забыліся місцёвыя прадпрыемальнікі і на падлеткаў: камп'ютарныя клубы «рэдуць» 10 грыўняў за гадзіну гульні.

Добра, што шывілізацыя краўля і медыцынскай сферы. Калі яшчэ некалькі гадоў таму на турбазе

можна было некалькі гадзін правесці ў чарзе да доктара, які прымаў пацыентаў у хібарцы за сіпцэлю плату, то цяпер на ўзбярэжжы ёсць медыцынны і ўрач гатовы прыбегчы да хворага кругляя суткі. Праўда, цяпер за 50 грыўняў — больш чым за 10 долараў, якія, канешне, могуць быць кампенсаваныя ўладальнікамі страхавых полісаў.

Што датычыцца аптэк, то на гандлёвай вуліцы абавязкова паміж крамай з разліўным лівам (дарэчы, разліўнае ліва ад 3 да 6 грыўняў за паўлітра) і харчовым шпіткам абавязкова будзе аптэка, якая прапануе выбар лекаў, уласцівы для цэнтры немолага горада.

Аднак галоўнымі лекамі для турыста застаюцца выдатная крымская садавіна і гародніна. Чарэшны ўжо адышла, але абрыкосы ў вялікім гатунковым асартаментае каштуюць прыкладна 10 грыўняў за кілаграм. Невялікія дыні «ківі» з савкаўтай зялёнай мяккацю — 5 грыўняў за кілаграм. Буйная маліна — 8 грыўняў за вялікую шклянку. Агуркі — 3–4 грыўні, таматы — 4–8 грыўняў. Смаката! А яшчэ крымскі мёд: паўлітра з сукафруктамі ды арэхамі — 35–40 грыўняў.

І пры ўсім падаражанні Крым быў і застаецца прыцягальным месцам для людзей. Ласкавае сонца і цёплае мора. Шыкоўная прырода. Чыстае паветра. Экскурсіі па легендарных місцяхна. Выдатныя магчымасці для аздараўлення: напрыклад, салёнае Саксае возера з гаючай граэзо падобнае на знакаміта Мёртвэе мора — там не магчыма патануць і можна сядзець на вадзе і чытаць газету.

І нарэшце праз тыдзень «расліна-пляжнага» жыцця на крымскім узбярэжжы знікае мітусня — ты перастаеш кудысьці спяшацца і быць, пачынаеш бачыць спакойныя і не аб працы сны і нарэшце разумееш, што менавіта гэты крымскі адпачынак ты будзеш узгадваць шорнымі вясеннікмі днямі і доўгімі зімовымі вечарамі. Лета ў зеніце — час ехаць на мора!

Алена КАЗЛОВА.

МОЙ КРАЙ, КУПАЛАМ ТЫ АПЕТЫ

З той пары, як Янка Купала прыязджаў на Любаншчыну, мінула роўна 75 гадоў. Вынікам яго творчай камандзіроўкі стала паэма «Над ракою Арэсай», упершыню надрукаваная ў «Звяздзе».

Паміць аб прыездзе беларускага песьняра любанчане захоўваюць з пакалення ў пакаленне. Імя Купалы на Любаншчыне носяць дзве вуліцы — у райцэнтры і аграпрадукі Сарачы. Але найбольш беражліва ставіцца да творчай спадчыны паэта ў Камянаўскай сярэдняй школе. Менавіта ў вёсцы Камуна гасцываў песьняр вясной 1933 года, тут пачалі складацца першыя радкі паэмы «Над ракою Арэсай». У ёй і напісаў Купала пра гэту вёску і бліжэйшы пасёлак Сосны, дзе чытаў вершы навучанцам гатэчнаскага рабфака. Дарэчы, словы паэты «Саўгас — горад, не мястэчка» ў якімсьці сэнсе можна лічыць праарочымі. Летас на базе пасёлка Сосны быў пабудаваны аграпрадук.

Імя Янкі Купалы Камянаўскай школы носяць з 1957 года, у якім адзначалася 85-я гадавіца з дня нараджэння Івана Дамініквіча Луцвіча. Паўсюдна тут прысутнічае напамін пра беларускага песьняра. Каля будынка школы з вагнучай выкладзена карта-схема найбольш памятных месцаў, дзе бываў паэт. Каля яе вучні-экспурсаводы сустракаюць гасцей, чытаюць вершаваныя апавед «Птуцыны Купалы».

У камянаўскай навучальнай установе ёсць нават літаратурна-краязнаўчы музей. Увосьны яго перамясціць у стары будынак школы, які цяпер рамантуецца. Пад музей адведзены два пакоі. Адна экспазіцыя прысвечана жыццёваму і творчаму шляху Івана Луцвіча, другая — расказвае пра паэта ў дыялогу культуры, пра беларускі пісьменнік — лаўрэатаў прэміі Янкі Купалы і г.д.

Матэрыялы для музея збіралі паступова. Шмат успамінаў старажылаў, іншых дакументаў даспаў былы дырэктар школы М.Ф. Свінкоўскі, частка матэрыялаў прывезена з дзяржаўнага музея Янкі Купалы, з якім камянаўскай навучальнай установе падтрымлівае цесную сувязь. Прадметы побыту, сведкі людзей, краязнаўчыя матэрыялы дапамагаюць збіраць вучні школы.

Рухавіком і ініцыятарам усіх мерапрыемстваў па ўшанаванні памяці паэта і вывучэнні яго творчасці з'яўляецца дырэктар школы Анатоль Вялічка. Ён адначасова і аўтар шматлікіх задумаў, і іх выканца. Гімн навучальнай установы «Імя Янкі Купалы носяць школа мая», вершаваны апавед пра песьняра і шэраг іншых паэтычных твораў напісаны Анатолем Іосіфавічам. Ён жа быў ініцыятарам адкрыцця мемарыяльнай дошкі Янкі Купалы падчас прэзентацыі кнігі «Паміць» у мясцовым музеі меліярацыі. Пра беларускага песьняра Анатоль Вялічка ведае шмат, на памяць чытае многія творы паэта.

— Я нарадзіўся ў Соснах і яшчэ ў школе нам шмат расказвалі пра тое, што сюды калісьці прыязджаў Купала, гэтымі сцяжынкамі ён хадзіў. А потым лісь закінуў мяне ў Камуну. Тут такая атмасфера, што не захапіцца творчасцю Купалы проста немагчыма, — расказвае Анатоль Іосіфавіч і працягвае чытаць паэтку радок за радком.

Сваю зацікаўленасць дырэктар перадае вучням. Летас школьнікі пабывалі на экскурсіі ў музеі Купалы, ў Акапах, дзе пісаў песьняр, у Беларускай школе. У Камуну таксама прыязджаюць на экскурсіі. Так, летас, калі ў краіне адзначалі юбілей з дня нараджэння Янкі Купалы і Якіба Коласа, школу наведалі больш за 600 вучняў, сярэд якіх былі нават гоці з Расіі.

Акрамя ўсёго пералічанага Камянаўскай сярэдняй школе з'яўляецца ўчэнем міжнароднага фонду Янкі Купалы. Нядаўна па даручэнні гэтага фонду за работу па ўвечнаванні творчасці песьняра школе і ў прыватнасці яе дырэктару быў уручаны Ганаровы ліст.

— Прыемна, што галоўны вынік нашай дзейнасці заўсёды перада вучням, — расказвае Анатоль Вялічка. — Школьнікам цікава вывучаць гісторыю і культуру роднага краю, любоў і павага да беларускіх каранёў закладваецца ў іх з дзяцінства. А гэта галоўная ўзнагарода. Алеся ГАЛОУЧЫЦ.

У АПК ЧАКАЮЦА ПРАВЕРКІ

Дэпартамент дзяржаўнай інспекцыі працы правядзе месячнік кантролю за ўмовамі працы ў арганізацыйных аграпрамысловага комплексу падчас жніва. Аб гэтым карэспандэнту «Звязды» паведаміла прэс-сакратар Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Галіна Трафіменка.

Не скарэж, што найбольш небяспечнай галіной з'яўляецца менавіта АПК, прычым больш за ўсё адносна здарэнняў узрасце падчас правядзення масавых палевых работ. У прыватнасці, зазначыла Галіна Трафіменка, застаюцца нярэдкамі выпадкі, калі да жніва прылягаюцца трактарысты-машыністы і работнікі іншых прафесій без адпаведнай падрыхтоўкі, узнікае шмат прыкладаў выкарыстання камбайнаў і трактароў, якія не прайшлі тэхгляд, ёсць шмат пытанняў па тэхніцы бяспекі ў вытворчых памяшканнях і на збожжакожах.

Апроч таго, практыка паказвае, што многія работнікі галіны не забіспячаюцца сродкамі індывідуальнай абароны. І больш за тое: насуперак забароне, некаторыя сельгаспрадпрыемствы па-ранейшаму прыцягваюць да цяжкай работ няпоўнагадовах, і ў тым ліку — да работ на складанай і траўманеабеспечнай тэхніцы.

З улікам гэтага, з 1 па 31 жніўня спецыялісты дэпартамента дзяржінспекцыі працы наладзяць масавыя вы планавыя, так і раптоўныя правяркі сельгасарганізацый. Пры гэтым, падкрэсліла Галіна Трафіменка, у дачыненні да паршульнікаў будучы выкарыстоўвацца санкцыі, а кіраўнікі і службовыя асобы могуць накіроўвацца на... навучанне па ахове працы. Да таго ж няглыбна нагадаць: дзяржаўны інспектар працы мае поўнае права прыняць рашэнне аб забароне эксплуатацыі няспраўнай тэхнікі і механізмаў, якія ствараюць пагрозу жыццю і здароўю работнікаў.

Сяргей ГРЫБ.

«ЗАВЕРЭНО»	
Начальнік аддзела па цэнным бумагам Галоўнага ўпраўлення Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь па Гомельскай вобласці А.І. Дятлоў	
17 июля 2008 г.	
Предложение о покупке акций СООА «Речицапиво»	
1. Полное наименование и местонахождение Покупателя	Heineken International B.V. (Хайнекен Интернашнл Б.В.). Адрес: 21 Tweede Wateringplantsoen, 10172D, Amsterdam, the Netherlands (21 Твид Ветерингплантсоен, 10173Д, Амстердам, Королевство Нидерланды).
2. Полное наименование и местонахождение Эмитента, акции которого приобретаются	Совместное открытое акционерное общество «Речицапиво» Адрес: ул. Молодежная 3а, г. Речица, 247500, Гомельская область.
3. Количество акций, которое намеревается приобрести покупатель	295000 (двести девяносто пять тысяч) простых (обыкновенных) акций СООА «Речицапиво»
4. Цена приобретения одной акции	34 060 (тридцать четыре тысячи шестьдесят) белорусских рублей за одну акцию.
5. Срок, форма и порядок	

36,6°

«ВЫМЫЙЦЕ» ПІЕЛАНЕФРЫТ З НЫРАК

Найбольш частае захворанне нырак — піеланефрыт. Медыкі адзначаюць, што мужчыны пакутуюць ад яго, гаюльным чынам, у пажылым узросце, а жанчыны — у маладосці ў сувязі з пачаткам палавога жыцця, з цяжарнасцю або родамі.

Піеланефрыт — інфекцыйна-запаленчы працэс, які пашкоджвае тканку ныркі. Хваробатарыяныя мікробы пранікаюць у нырчачую тканку як «узыходным» шляхам па матчаточніку з мочаспулскальнага канала, мачаваго пухра (пры цыстыце, уртрэцы), так і праз кроў з іншых ачагоў інфекцыі ў арганізм, напрыклад з насаглоткі (пры ангіне), поласці рота (пры карыесе). Але найчасьцей інфекцыя — не адзіная ўмова для ўзнікнення хваробы. Другая прычына з'яўлення піеланефрыту — ускладненні адток мачы (пры мочакаманнай хваробе, адномне прастаты, цяжарнасці ў жанчын, аманальных змяненнях нырак і інш.). Садзейнічаюць развіццю захворвання герапітаміозы, цукровы дыябет, перахалджэнне, зніжэнне імунітэту, стомленасць.

Востры піеланефрыт праўляецца раптоўна: павышаецца тэмпература цела (да 38–40 °С), з'яўляюцца дрэжкі, моцнае потавыдзяленне, болі ў папсцінай вобласці, мутная мача, млоснасць і рвота. Хранічы піеланефрыт, які правіла, вынік недадэланнага вострага працэсу. Ён можа працякаць бэссімптомна, а можа непалоціць чалавека тупымі нырчачымі болямі ў папсцінай вобласці (асабліва ў сырое халоднае надвор'е), частымі пазывамі на мочаспулскане, перыядычнымі «беспрычыннымі» павышэннем тэмпературы, палівасцю па начам.

Хворыя з вострай формай піеланефрыту абавязкова павінны лячыцца ў стацыянары. Акрамя аскіўнай антыбактэрыяльнай тэрапіі, ім неабходны пасцельны рэжым. У

цяпле, спакоі і гарызантальным становішчы ныркі лепш забяспечваюцца крывёю, лягчэй фільтруюцца яе. Лячэнне праводзіцца да таго часу, пакуль з мачы хворага цалкам не знікне мікробы.

Каб не даць бактэрыям «атабарыцца і размнажацца» ў нырках, «вымывайце» іх. Для гэтага штодзень неабходна выпіваць каля 2 л вадкасы. Як мага часцей піце журавінавы або іншыя кіслыя сокі, багатыя на вітамін С. Апошні падкіслае мачу, што ўскладняе рост бактэрыяў.

Для хутчэйшага выздаравлення ўрачы раіць зрабіць па папсцінай вобласці чысташаршыню пояса або протачку абвясчанага пухавы хусткай. Насіць іх трэба пастаянна, не здымаючы ні днём, ні ноччу.

Разам з медыкаментознымі і фізіятэрапеўтычнымі метадамі хворым на піеланефрыт прызначаюць зборы лекавых раслін. У зборках гаючыя ўласцівасці кожнай з раслін шматразова павялічваюцца за кошт эфекту напалеўняння. Фітатэрапія прымяняецца не толькі на этапе аб'яўшэння захворвання, але і як спосаб прафілактыкі.

● 1 ст. ложка сумесі лісіца і каранёў крапівы і каранёў лягчырку настояць 1–2 гадзіны ў 2 шклянках кіпеню, піць па 1 шк. раніцай і вечарам.

● Змяшчаць роўнымі часткамі караня аконіку, траву зверабою, траву фіялкі, траву сардэчнай, Заварыць 1 шклянкі кіпеню 10 г сумесі, вытрымаць 10 хвілін на вадзянай лазні і настояць 30 хвілін. Прымаць па 1/3 шклянкі 3 разы на дзень.

● Змяшчаць роўнымі часткамі зверабою, крапіву, брунсцік, цвітарэй, шыпшыну, 1 ст. ложку збору заліць 0,5 л кіпеню і настояць паўгадзіны, піць па 100–150 мл у суткі.

● Траву цвітарэю (20 г), караня чыкорны дзікай (20 г), шышкі хмелю (15 г), траву зарніцы (10 г), насенне календры (5 г), 1 ст. ложку су-

меси заварваюць у шклянцы кіпеню. Піюць па паўшклянкі пасля вачеры.

● Насенне лёну (50 г), лісце бярозы (30 г), лісце крапівы (20 г), лісце суніцы (10 г), 2 ст. лыжкі збору заліць кіпенем, настой прымаць у цёплым выглядзе на працягу дня.

● Узяць лісце бярозы, ягады ядулоўцу, траву нырчачнага чаю і спарышу ў судноўнасці 1:1:1:2, заварыць 1 ст. лыжку сумесі шклянкі кіпеню ў тэрмасе на 30 хвілін.

Памятайце, што працэдуры прыём настояў і адвару лекавых раслін вылікае павышанае мочааддзяленне, пры гэтым з мачой выводзіцца вялікая колькасць веліма патрэбнага арганізму калію. Таму для яго папаўнення ў меню неабходна ўключыць абрышкі, курагу, разынкі, парэчкі, пятрушку.

Хворыя на піеланефрыт павінны прытрымлівацца дыеты. Ём рэкамендуваныя стравы з агародніны, садавіны (бульба, морква, капуста, бурякі, яблыкі, слівы, інжыр), кісламалочныя прадукты, яйкі, адвараныя мяса і рыба. Абмяжоўваецца прыём вострых, салёных, вэнджаных страў і алкаголю. Каб стаць трыма ў нырках неспрыяльнымі ўмовамі для мікраарганізмаў, паспрабуйце 2–3 дні ўжываць пераважна падкіслыя лясныя прадукты (алеў, мучыны вырбы, мяса, яйкі), затым 2–3 дні — прадукты, якія падцілачваюць мачу (агародніна, садавіна, маляк). Уролагі раіць уключыць у рацыён абжараны, гарбузы, дыні, кавуны, якія валодаюць мочагонным дзеяннем і садзейнічаюць ачышчэнню мачавых шляхоў ад мікробаў, слізі, дробных каменчыкаў.

Чарніцы, журавіны і брунсцік — універсальныя ў ўсіх відах. Сявёжыя аб замарожаны, у морсе ці ў кампоне, яны змяшчаюць запаленчыя з'явы і забяспечваюць арганізм вітамінамі.

Здароўе нацыі

За сэрца і сасуды — усёй папуляцыяй

У краіне пакрысе зніжаецца смяротнасць ад хваробаў сардэчна-сасудзістай сістэмы. Так, у 2006 годзе гэты паказчык склаў 55,5 працэнта ў структуры прычын смерці беларусаў, у 2007-м — 54,1, а ў першым паўгоддзі гэтага года — 52,5.

Паводле слоў гаюльнага ўрача Рэспубліканскага навукова-практычнага цэнтру «Кардыялогія» Аляксандра МРОЧАКА, падобная пазітыўная тэндэнцыя намяцілася ў рэспубліцы ўпершыню. Разам з тым у Беларусі яшчэ застаюцца рэгіёны, у якіх сардэчна-сасудзістая паталогія ўсё часцей скарачае жыццё тым, хто ад яе пакутуе.

Абумоўлена гэта з'ява многымі прычынамі. Адрозна варты заўважыць, што ачыненая кардыяслужба на сёння добра арганізавана і развіта. Іншая справа, што некаторым зямонам дзяржавам свету ўдалося дабіцца пэўных поспехаў у зніжэнні смяротнасці ад сардэчна-сасудзістай хвароб дзякуючы не столькі развіццю медыцынскай дапамогі, колькі ўкараненню масавай, папуляцыйнай стратэгіі прафілактыкі. Як адзначае слядар Мрочак, прафілактыка ў дадзеным выпадку — гэта не проста абвясчэнне ісціны аб тым, што курцы шкодна. Дзейнасць гэтай самай прафілактычнай правадзіцца ў маштабе крокаў. Скажам, колькі краін дзяржаўнай волі літаральна насадзілі сваім грамадзянам неабходнасць адмаўлення ад шкоднай зычкі, так што цяпер кураць, які нахабна закурывае нават на гарадской вуліцы, там, мякка кажучы, ніхто не адобрыць... Аднак некурэнне — толькі адзін з фактараў прафілактычнага праблем з сэрцам і сасудамі. Вядома, якую шкоду прыносяць апацішныя злоўжыванне тым жа алкаголем, а таксама прадуктамі, багатымі на халестэрын. Вось у Францыі, напрыклад, прафілактыка пайшла нетрадыцыйным шляхам. Там вырашана прыпыніць «змяганне» з дарослым, які чыжа і, як правіла, безвынікова развітаюцца са стэрэатыпамі, а замест гэтага зварнуцца да... будучых дарослых. І вось ужо сучасныя малыя французцы маюць рэальную магчымасць значна больш ведаць аб халестэрыне, чым іх бацькі! Дзякую спецыяльнай дзіцячай літаратуры. І правільна: мала таго, што дзіця вучыцца рабіць правільны выбар, дык яно яшчэ і наставіць пры неабходнасці на правільны шлях сваёй бацькоў.

Святлана БАРЫСЕНКА.

Закон Рэспублікі Беларусь

АБ УНЯСЕННІ ДАПАЎНЕННЯ Ў ЗАКОН РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

«АБ УНЯСЕННІ ЗМЯНЕННЯЎ І ДАПАЎНЕННЯЎ У ВОДНЫ КОДЭКС РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ»

Прынятая Палатой прадаўжэнняў 4 чэрвеня 2008 года Адабраны Саветам Рэспублікі 20 чэрвеня 2008 года

Артикул 1. Дапоўніць артыкул 1 Закона Рэспублікі Беларусь ад 29 снежня 2007 года «Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у Водны кодэкс Рэспублікі Беларусь» (Нацыянальны рэспубліканскі прававы акт Рэспублікі Беларусь, 2008 г., № 17/1421) пунктам 61 наступнага зместу: «61. Артыкул 77 выкасіць у наступнай рэдакцыі:

«Артикул 77. Забароны і абмежаванні гаспадарчай і іншай дзейнасці ў водахоўных зонах і прыбярэжных палосах

У межах водахоўных зонаў забараняюцца: прымяненні хімічных сродкаў абароны раслін, унясенні мінеральных угнаенняў авіяцыйным метадам; размяшчэнне складу для захоўвання хімічных сродкаў абароны раслін, мінеральных угнаенняў, пліцовак для збору апаратуры хімічнымі сродкамі абароны раслін, размяшчэнне аб'ектаў захоўвання нафты і нафтапрадуктаў (за яго выключэннем складу нафтапрадуктаў, якія належаць арганізмам унутранага водагна транспарту), арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельскагаспадарчых фермаў, размяшчэнне жыльаб'ядоўных цэфаў і комплексў, нааплапляльных сцёкавых водаў, палёў арашэння сцёкавымі водамі, могілак, жывёльных мольніц, а таксама іншых аб'ектаў, зольных вылікаў хімічнае або біялагічнае забруджванне паверхневых і падземных водаў, што ствараюць пагрозу для жыцця і здароўя насельніцтва, якія паўраўнаважваюць патрабаванні экалагічнага водагна транспарту, арганізацыя лясных лагераў для сельска

Дзяржаўная пиваварня

Генеральны дырэктар ААТ «Крыніца» Рыгор Іосіфавіч ПІТКЕВІЧ.

ТРЫУМФ ААТ «КРЫНІЦА» НА ПІЎНЫМ ФЕСТИВАЛІ Ў МАСКВЕ

коўскіх Лужніках адбылося грандыёзнае свята — Дзесяты юбілейны фестываль піва. На яго сабраліся практычна ўсе найбуйнейшыя пивавары Расіі, дзяржаўнага і далёкага замежжа. Праграма фестывалю ўключала выставы, кірмашы, прафесійныя конкурсы, народную дэгустацыю, канцэрты. Што датычыцца якасці піва, то яна вы-

значалася як прафесіяналамі-дэгустатарамі міжнароднага класа, так і самімі наведвальнікамі — аматарамі хмяльнага напою (іх пабытва на выставе звыш ста тысяч чалавек).

Асноўная прафесійная інтэрыга разгортувалася вакол светлых марак піва (11—14 працэнтаў сушлага). Светлае піва, як вядома, лічыцца майстарства і мае высокі спажывецкі попыт. Расійскія пивавар-

ня кампаніі «Ачакава», «Балтыка» і іншыя, украінская «Абалонь», вытворцы піва з далёкага замежжа прадставілі на дэгустацыю ў агульнай колькасці 130 яго марак. У такім гурце прабіцца да ўзнагароды было справай амаль безнадзейнай. Але ў тым і каштоўнасць пиваварняў — у тым, што яны вызначаюць узровень гурта, а не гучнасці фірмы, а выключна па якасці піва. На гэты раз лаўры перамагла «Крыніца» (у гэтай намінацыі разам з беларускім перамагло чэшскае піва «Bakalar Amber» і нямецкае «Krombacher»). Каментарый, як кажуць, залішні.

Галоўны вынік трыумфу «Крыніцы» — выгадныя кантракты з расійскімі партнёрамі. Цяпер піва найбуйнейшага беларускага вытворцы рэалізуецца не толькі ў павежных раёнах, але і ў Маскве, Расійскай вобласці, Краснадарскім краі. Геаграфія яго распаўсюджвання пашыраецца штодня і залежыць цяпер толькі ад разваротліваасці гандлёвых партнёраў міністрыяў.

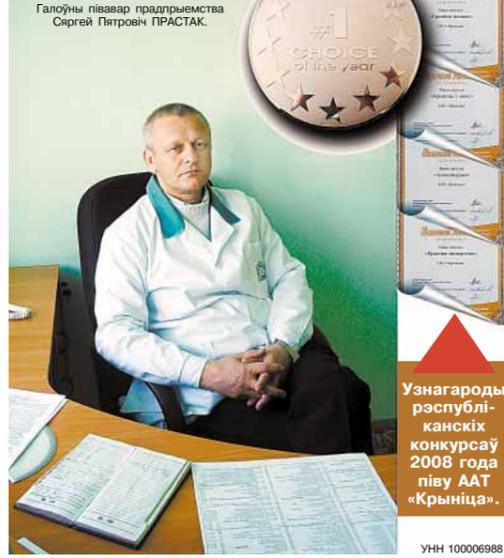
Сёлета ААТ «Крыніца» мяркуе прадставіць сваю прадукцыю ў Германіі на прэстыжнай выставе ў Нюрнбергу. У бліжэйшы час зменіцца этикетка на бутэльцы, а пазней і сама форма бутэлькі «Крыніцы». Задумаў і тайнаў у аддзеле маркетынгу прадпрыемства даволі.

Часам задаюць пытанне, ці можна зварыць піва па рэцэптах старога даўніны, — кажам галоўны пивавар «Крыніцы» Сяргей Пятровіч Праста. Зразумела, можна. Аднак, калі не прымяняць сучасных тэхналогій, такое піва наўрад ці задаволяць спажывальца. Каб атрымаць якасны ячменны напоі, мала яго толькі зварыць і давесці да ладу пры вытрымцы. Важна яго яшчэ як мага хутчэй разліць, каб не набіраў кіслату. Сучасная лінія разліва дазваляе нам паспяхова спраўляцца з гэтай задачай. Наша піва па смакавых якасцях роўнае лепшым еўрапейскім узору, што і пацвердзіў фестываль піва ў Маскве. Сучаснае абсталяванне і асабліва новая лінія фільтрацыі дазволілі дадаткова знізіць кіслотнасць старых марак, якія былі ў вытворчасці, і прыступіць да вырабу піва экстра-класа. Здзяйсненне многіх задум

толькі на падыходзе, але магу запэўніць, што спажывальцаў чакаюць прыемныя сюрпрызы ад «Крыніцы». Спажывец яшчэ купляецца на этикетку, а не на смак. Але гэта часова.

Дзякуючы свайму галоўнаму акцыянеру — дзяржаве, якая мае ў адкрытым акцыянерным таварыстве «Крыніца» 82 працэнтаў акцыяў, найбуйнейшая пиваварня краіны атрымала другое жыццё. Калектыў напружана працуе над выкананнем галоўных паказчыкаў, удасканалюе формы работы з пакупнікамі, імкнецца часова разлічыцца за атрыманую крэдыты. Галоўная ж задача ім ужо выканана — беларусы вырабляюць і спажываюць выдатныя па якасці нацыянальныя ячменныя напоі.

«Крыніца» ўзяла накірунак на апераджэнне часу і гэта ёй удаецца.

Галоўны пивавар прадпрыемства Сяргей Пятровіч ПРАСТАК.

Узнагароды рэспубліканскіх конкурсаў 2008 года піва ААТ «Крыніца».

УНН 100006988

За першае паўгоддзе гэтага года найбуйнейшая пиваварня краіны павялічыла рост экспартных паставак на 232,8 працэнта! Такі поспех быў бы немагчымым пры пасрэдных смакавых якасцях прадукцыі «Крыніцы». Нават галандцы запрашалі мінічкую на свой піўны фестываль. Апошнія гады розныя найменні піва і безалкогольных напоў з «Крыніцы» пастаянна перамагаюць на рэспубліканскіх і міжнародных дэ-

густацыйных конкурсах. Напрыклад, па выніках міжнароднага прафесійнага конкурсу «Лепшае піва, безалкогольны напоі і мінеральная вада», які праходзіў у Маскве ў мінулым годзе, галоўны пивавар прадпрыемства Сяргей Пятровіч Праста перамог у намінацыі «Лепшы пивавар года».

Трыумфам закончыліся дэгустацыі піва «Крыніцы» ў расійскай сталіцы і сёлета. З 14 па 22 чэрвеня ў мас-

BelSwissBank
БЕЛОРУССКО-ШВЕЙЦАРСКИЙ БАНК

Наіменаванне банка:
ЗАО «Белорусско-Швейцарский банк БелСвиссБанк»

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 1 июля 2008 года
(в млн. белорусских руб.)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт примечаний	01.07.08	01.07.07
1	АКТИВЫ				
2	Денежные средства	1101	1	20 180,1	9 680,7
3	Средства в Национальном банке	1102	2	14 356,2	2 950,1
4	Ценные бумаги	1103		12 540,2	1 983,1
	для торговли	11031	3	1 361,6	510,9
	удерживаемые до погашения	11032	3.1.	—	—
	в наличии для продажи	11033	3.2.	11 178,6	1 472,2
5	Кредиты и другие средства в банках	1105	4	28 476,4	18 657,6
6	Кредиты клиентам	1106	5	6 176,0	8 539,2
7	Долгосрочные финансовые вложения	1107	6	15,0	15,0
8	Основные средства и нематериальные активы	1108	7	14 899,2	12 030,2
9	Прочие активы	1109	8	10 509,3	8 790,8
10	ИТОГО активы	110		107 152,4	62 646,7
11	ОБЯЗАТЕЛЬСТВА				
12	Средства Национального банка	1202	9	—	—
13	Кредиты и другие средства банков	1205	10	26 974,9	4 923,8
14	Средства клиентов	1206	11	56 789,2	30 409,7
15	Ценные бумаги, выпущенные банком	208		38,4	1 517,8
16	Прочие обязательства	1209	12	1 024,1	8 675,6
17	ВСЕГО обязательства	120		84 826,6	45 526,9
18	КАПИТАЛ				
19	Уставный фонд	1211	13	17 150,0	14 778,2
20	Эмиссионный доход	1212		—	—
21	Резервный фонд	1213		2 586,7	669,3
22	Накопленная прибыль	1214	14	252,9	290,4
23	Фонд переоценки статей баланса	1215	15	2 336,2	1 381,9
24	Всего капитал	121		22 325,8	17 119,8
25	ИТОГО обязательства и капитал	12		107 152,4	62 646,7
26	ТРЕБОВАНИЯ И ОБЯЗАТЕЛЬСТВА НА ВНЕБАЛАНСОВЫХ СЧЕТАХ				
27	Требования	1301	16	28 733,7	5 829,0
28	Обязательства	1302	17	25 559,9	2 890,8

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛИ И УБЫТКАХ на 1 июля 2008 года
(в млн. белорусских руб.)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт примечаний	1 июля 2008 г.	1 июля 2007 г.
1	Процентные доходы	2011		1 103,7	1 208,5
2	Процентные расходы	2012		871,3	312,2
3	Чистые процентные доходы	201	18	232,4	896,3
4	Комиссионные доходы	2021		3 023,4	1 836,2
5	Комиссионные расходы	2022		402,0	167,2
6	Чистые комиссионные доходы	202	19	2 621,4	1 669,0
7	Чистый доход по операциям с иностранной валютой	203	20	6 458,7	3 933,3
8	Чистый доход по операциям с ценными бумагами	204	21	- 153,3	62,1
9	Доход в форме дивидендов	205		—	—
10	Чистые отчисления в резервы	206	22	146,4	1 003,4
11	Прочие доходы	207	23	1 427,7	84,7
12	Операционные расходы	208	24	7 295,0	4 904,6
13	Прочие расходы	209	25	420,5	275,6
14	Налог на прибыль	210		443,0	91,1
15	ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК)	2		2 282,0	370,7

Председатель Правления: **В.А. Казбанов**
Главный бухгалтер: **И.И. Трешако**
Лицензия на осуществление банковской деятельности НБ РБ № 12 от 27 октября 2006 года. УНП 807000069

Замор'е

БЕЛЫЯ БРАТЫ

У запарку ў нямецкім мястэчку Шлос Хольц-Шцокенбрак упрышчы з'явіліся на свет 3 ільвяняці-альбіносы. Ад-

разу 7 белых ільвяняц нарадзіліся ў мінулым месяцы, але адзін з іх загінуў пасля нараджэння, а астатні супрацоўнікі запарка падзялілі на 2 групы: траіх штучна выкармлівалі людзі, яшчэ траіх пакінулі маці, каб яны клапаціліся аб іх самастойна.

ДЗЕ ВЫВУЧЫЦА НА ТРЭНЕРА КАЧАК?

Вядомы амерыканскі часопіс для вандроўнікаў Travel + Leisure правёў даследаванне і апублікаваў спіс 10 самых дзіўных работ у свеце, звязаных з турызмам.

Так, напрыклад, у Японіі ёсць такая прафесія: чалавек на пасадзе **турысцкага пяска** павінен прапагандаваць сваю краіну з мэтай прыцягнуць у яе больш турыстаў.

У індыйскім гатэлі Amanbagh ёсць пасада **«малпаўшчыка»** — работа гэтага чалавеча ў тым, каб адганяць прымаць ад турыстаў, якія прымаюць ежу.

Пастаяльцы гатэля Peabody у Мемфісе (ЗША) могуць убачыць **трэнера качак**, у чые абавязкі ўваходзіць арганізацыя цырыманіяльнага шэсця птушак па гатэлі — ад даху да фантана.

На востраве Сэнт-Томас (Віржынскія астравы) у гатэлі Ritz-Carlton ёсць пасада **«какосавага» інжынера па тэхніцы бяспекі** — ён сочыць за тым, каб качосы, якія падаюць з дрэў, не парушылі спакой пастаяльцаў гатэля.

У шматлікіх прыгожых гарадах можна правесці экскурсію, але толькі ў Парыжы ёсць **гід па каналізацыйнай сістэме**.

У кампаніі Legoland ёсць пасада **прафесійнага зборшчыка Lego** — з дэталю знакамітага дзіцячага канструктара людзі гэтай прафесіі ствараюць цэлыя ландшафты.

У аэрапорце Цюрыха працуюць **палаўнічыя**, якія ловаць збеглых у пасажыраў птушак і звяроў.

У Хельсінкі сустракаюць **кіроўцы таксі, абсталяванага караоке**. Пракаціцца на такім таксі, вядома ж, больш дорага.

Вуліцы Венецыі па-трэпальна паліцыя **нораваў**. Яе служачыя ў асноўным зьяняць тым, што закляюць агонь трыстаў вярнуць сабе прыстойнае аблічча.

У Санта-Барбары (ЗША) у гатэлі Biltmore Four Seasons можна убачыць **сакольніка**, які ўладкоўвае для гасцей шоу з ястрабам.

Дзіўны прафесій у свеце нямае. Напрыклад, **гандляр марамі**, які займаецца ўвасаленнем у жыццё любых фантазіяў і жаданняў сваіх кліентаў. Усё, што трэба — гэта прыйсці да іх у офіс і расказаць, пра што вы марыце. Або **лавец мурашоў** — у яго абавязак уваходзіць адлю ў мурашніку лепшых асобінаў, якія пасля паслухаюць для працягу роду на штучных мурашніных фермах.

У некаторых кампаніях, якія займаюцца вытворчасцю дэзодарантаў, адчыненая вакансія **пахазнаўцы**. Гэтыя людзі наносяць дэзодарант на цэла ўдзельніку эксперыменту і на працягу дня сочаць за тым, як змяняецца пах дэзодаранта.

ФЭСТ ГРАЗИ

У гэтыя дні (з 14 па 22 ліпеня) у Паўднёвай Карэі праходзіць 11-ы Фэстываль гразі (гліны) ў Парэну. Асноўныя мерапрыемствы фэсту ўключаюць у сабе **барэабу і забегі ў гразі, катанне на гразевых горках, гразевыя працэдурі і масаж, конкурсы гразевай скульптуры, гразевыя шоу і танцы**.

Летась Boreyong Mud Festival увайшоў у спіс сямі культурных мерапрыемстваў, рэкамендаваных Міністэрствам турызму і адлачынку Карэі да наведвання ў якасці выдатнага спосабу ўчыць ад паўсядзённай руды і нуды. Кожная з гэтых падзей — урушальнае відвішча, памяць аб якім захавацца на ўсё жыццё, паведамляе міністэрства.

АМАТАРАЎ «ПОЎНЫ» УСЁ БОЛЬШ

У мінулую суботу ў горадзе Лагуна Нігель каліфарнійскага паліцыя раззганала васьмітысячны штотадзавы збор аматараў паказаваць агонь і ягдзіцы цягнікам, якія праходзяць міма.

У паліцыі заяўляюць, што яны былі змушаныя спыніць свята пасля таго, як некаторыя людзі сталі паказваць не толькі ягдзіцы, а зрываць з сабе ўсё адзенне. Шматлікія дэжурныя задзіралі свае футбалкі і дэманстравалі пасажырам цягнікоў грудзі. Зрэшты, збор раззганалі каля 15.00, а ўжо праз гадзіну самая адданая традыцыя такім спецыфічным чынам вітаць цягнікі, якія праходзяць там кожныя 20 хвілін, вярнулася на месца штотадзавай падзеі.

Супольнасць аматараў Шоў гоных ягдзіц існуе з 1979 года. Тады ў адным з мясцовых пабаў нейкі містар Сміт паабяцаў пачаставаць выпіўкай усіх, хто пойдзе да бліжэйшай чыгункі і прадэманструе сваю заднюю частку цела цягніку ў дарозе. Па адной з версій, у тым цягніку ехаў яго начальнік. З тых часоў паслядоўнікі гэтых людзей сустракаюцца ў Лагуна Нігель кожную другую суботу ліпеня. З кожным годам лік удзельнікаў актыўна расце.

Далучыцца да падзеі можа кожны, незалежна ад вонкавага выгляду сваіх ягдзіц — бо для агульнай справы спатрабца ўсякія. Арганізатары таксама адзначаюць: кожны павінен памятаць аб тым, што ў такім вялікім натоўпе дурных людзей кожны адказвае сам за сябе.

Падрыхтаваў: **Іван КУПРАВАС.**

«Караван» з металам

Паблізу Клімавічаў у дзевяць гадзін раніцы супрацоўнікі мясцовага РАУС затрымалі караван з чатырох грузавых машын.

У аўтамабілях «МАН», «Вольва», «Сканія» і «Івека» двое жыхароў Магілёва, а таксама жыхар Магілёўскага раёна і вадзіцель адной са смяленскіх фірмаў перавозілі 90 тон лому чорнага металу. А васьмь дакументаў на груз у перавозчыкаў адсутнічалі...

Дзмітрый СТАНКОВІЧ.

Простыя рэчы

Выйшаў з аўтобуса на шашы. Машына, бразнушы дзверцамі, паехала далей. Пайшоў па знаёмай палювай дарожцы — і тут зразумеў: а нічога ж не бачна. Туман. Ды яшчэ ноч. У гэтай балоцістай старане яны няраджы, туманы. Хутка і дарожку перастаў бачыць. Прайшоў хвілін дзвастаў, адчуваючы пад нагамі нейкую цвёрдасць. А потым і цвёрдасці не стала. Збіўся з трыпу. Есць такі ў беларусаў выраз. І, дарэчы, нашы папярэднікі, агучышы гэты выказванне, мелі дачыненне да старажытнай грэчаскай мовы, бо там ёсць таксама — *тросор*. Ну, і куды ісці? Гэта сёння я ўспамінаю грэчаскае. А тады было не да экскурсаў. Няма дарогі. Блукаў некалькі гадзін. І вось іду па траве, але адчуваю, што гэта паша, выгрызеная жывёламі трава, толькі зрад час трапалюцца высока купіны. А туман нібы гусецце, кладзецца ніжэй да зямлі. Спыніўся, закурыву. Куды ж падацца? І тут пачуў іржанне. Накіраваўся ў той бок. І ўвочы сабе: перада мной галовы коней (целаў не бачна з-за туману) нібы нейкія ветразі. Кони пахрванюць, іржуць, чуючы набліжэнне чалавека. Жывыя істоты. Няма чаго блукаць далей у гэтым тумане. Прыбдзіў іх забіраць — знайдзіце іх. Вёска, відаць, недалёка. Прысеў, а потым і прылёг, задрамаў на вілготнай, ураселай ад тумана траве. На доўгіх сапраўды прайшлі на коней, убочы і я, што да вёскі нейкі кіламетр. Але кіламетр гэты быў для мяне складаныя туманам.

ка і малы хлопчык. Выводзяць з хаты, той бярэ з сабою рыдлёўку, каб потым прыкапалі. Але ў лесе нечакана натэкаюцца на іх паліцаі. Аднаго з партызан цяжка паранілі. Здраднік нясе яго на сабе. Партызан памірае. Потым нечакана і вельмі бессэнсоўна гіне другі партызан, зноў жа наравіўшыся на паліцэйскі кардон. І перад здраднікам паўстае пытанне: куды падацца, што рабіць. Ён не здраднік. Проста атрымалася так. Іх група шкапілі, дагатывалі, білі. Траіх паліцэйскіх і чалавек, які не можа даказаць сваёй невінаватасці, таксама пуская кумо сабе ў галаву. А ўся дзея апошніцы практычна адбываецца ў лесе, у тумане. І туман тут варожы, прыгнятае.

«Слуцкія са сласнай раішчэцка вылез з-пад ваху. На працягненні ўсё было вогнем і стільям ад нагана дажджу і туману, які цяжкім нізікам пакрытым снёжам сунуўся ў хвіліны, задулі на спрэ і даліняе вяршале друц».

Туман. А гэта ў рэшце рэшт проста згэшчэнне найдрабнейшых кропелька вады або ледзяных крышталікаў у прыземных сляях атмасферы, што робіць па-

ветра непразыстым. Мой сябар-аднакурнік па ўніверсітаце няжэ засяваў народнае: *Туман ярам даліною За туманам нічога не віда. Толькі віда дуба зялёнага, Пад тым дубам крыніца стаяла З той крыніцы дзеўка ваду брала...*

Ёсць у Сцяпана Нефідовіча і невялікая кніжка «Святло барозі» і тэм «Туманная фантазія».

«Гарачы, бязветраны дзень канна. І я, як толькі раскслены дыск сонца захаіўся за гарызонт — трава ажыла, пасявэжла і нават пакрылася дробненькімі кропелькамі расы. Над балотам і над прыліжкімі лугамі павісла лёгкая мроява туману... А пад рэанк ён стаў сусальнай шэра-белай палёнкай. Відаць, варта зварнуцца і да Беларускага пазтэў — самых розных, але цікавых кожнага па-свойму. Воск Кастусь Кірэнка? Чаму з табою, галубка? Што з табою вачы? Заслаў тваё вачы? Слёзы туман? А наш пессенік Адам Русак: Яшчэ ў лугах туманяцца Нізіны за ракой, Іду ў поле раніцай Сільжынай палюваі. І Пятро Глебка: Каманіцы і горы туманяцца

«У хвалю са слабага прызростага туману ясна вымеліваліся сілуэты коннікаў, якія імчалі шалёным намітам, ад конскія грывы веялі па ветры...»

Туман у нашых вёсках яшчэ называюць жомам. Відаць, ад хмараў. Часам і сапраўды туман налічвае-кладзецца такі, што нібыта хмара нягла на зямлю. З туманам чалавек не звязана нешта светлае, узвышанае.

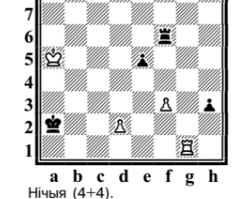
У Васіля Быкава ёсць апавесць «У тумане». Трагічная, як і ўсе трагічныя апавесці яго аб вайне. Двух партызан па расшнін камандаванна пасляўсюць забіць здрадніка ў вёску, аддаленую ад пшчы. Тыя знаходзяць здрадніка, ды ён і не хаваецца. У хаце страляць — жон-

ка і малы хлопчык. Выводзяць з хаты, той бярэ з сабою рыдлёўку, каб потым прыкапалі. Але ў лесе нечакана натэкаюцца на іх паліцаі. Аднаго з партызан цяжка паранілі. Здраднік нясе яго на сабе. Партызан памірае. Потым нечакана і вельмі бессэнсоўна гіне другі партызан, зноў жа наравіўшыся на паліцэйскі кардон. І перад здраднікам паўстае пытанне: куды падацца, што рабіць. Ён не здраднік. Проста атрымалася так. Іх група шкапілі, дагатывалі, білі. Траіх паліцэйскіх і чалавек, які не можа даказаць сваёй невінаватасці, таксама пуская кумо сабе ў галаву. А ўся дзея апошніцы практычна адбываецца ў лесе, у тумане. І туман тут варожы, прыгнятае.

Заўтра — Міжнародны дзень шахмат

ВЫНІК КОНКУРСУ «МЕМАРЫЯЛ-70 ЛЬВА ТАМКОВА» (Пачатак гл. у нумары за 15 ліпеня)

Чацвёрты прыз — Ю. АЮБІЯ (Грузія) і Р. БЕКЕРУ (ЗША).

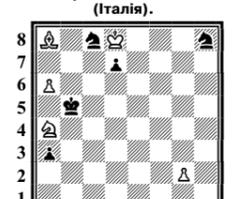

Нічыя (4+4).

1. Kрb5! Л:f3 2.d4! (ключавы ход!) Падманілі сслед: 2. Крс4? Крb2 3. Крд5 (3. Лп1 Крс2! 4. d4 e4! 5. Крд1 і чорныя выграюць) 3. ... Крс2 4.Крe4 Лb3! 5. d3 Лb1 6. Лd3 Лb4+ 7. Крд5 Лb4 і чорныя выграюць. 2. ... e4 3. Крс4 Лf4 4. Лd1! Лh4 5. Лd2+ Крa3 6. Лh2

узаямны цугцванг пры ходзе чорных — рэха 4. ... Крb2 5. Лd2+ Крb1 6. Ле2! узаямны цугцванг пры ходзе чорных. 6. ... Лg4 7. Лf2 Лe4 8. Лf2 Лh4 9. Лh2 Крf1 10. Крд3 Крb1 11. Крс4 — пазіцыйная нічыя.

Тонкая гульня на узаямны цугцванг з двюма рэахімі.

Нічыя (5+5). Нічыя. Ход чорных.

1. ... Кb6! 2. К:b6 a2! 3. a7 a1Ф 4. Сс6+! Кс7! 5. аФ+ Крa8+ 6. К:a8 d5 7. Кс6! Кf7+! 8. Крb8! d4 9. Кеб d3 10. Кd4+ Крд5 11. Кf3! Нічыя.

ШАХМАТЫ

Спачатку праходзіць цікавая гульня на пераўтварэнні пешак у ферзі і здаецца, ёсць нічыя, але чорныя спадзюцца яшчэ на пешку d7, аднак белыя спынілі яе рух і — нічыя!

Выйгрыш (10+9).

1. Крa2 h1Ф 2. cdK+! Кр:f6 3. e8K+! Крg5 4. Кf6+ Крg4 5. Кf5+ Крh3 6. Кg5+ Крh2 7. Кg4+ Крg1 8. Кf3+ e9. Кf3K. 1. ... Фa1+ 2. Крa1 g1Ф+ 3. Крa2 h1Ф 4. cdK+ Кр:f6 5. e8K+! Крg5 6. Кf7+ Крg4

Як у тумане — няясна, невыразна.

А ёсць жа яшчэ і **сухі туман** — памутненне паветра з-за наяўнасці ў ім дыму, пылу, гары. Мы прывыклі да называць гэту з'яву смогам. Мы — жыхары правінцы, у нас гэтай з'явы пакуль што не назіраецца. А вось у сталіцы, асабліва ў летні час, дымаць цяжкавата. Так і хочацца запрасіць мінулою: кідайце вы свае асфальтавыя выгоды, прыязджайце ў вёскі. Тут і падыхаецца, і малачка-сырадоўчыку пакаштуюце. Што ж да смога — зазірнуў у слоўнік. Так-так — з Англіі прыйшло да нас гэта слова (smoke — дым і fog — туман). Азначае гэта азэралое, якая складаецца з дыму, туману і пылу. Відаць, лонданскі мегаліполі першы паспытаў такую «асалоду» туману, як буйны прамысловы цэнтр.

Цяпер не прызнаю, а ў дзяцінстве зачытваўся фантастычнай літаратурай. З тых часоў і помню, што ёсць на нашым начным небе **туманнасці** — вялікія скапленні зорак, што робяць выгляд туманных светлых палюваў. Чалавек Зямлі яшчэ не змог тут сягнуць. Але, відаць, наступныя пакаленні змогуць здолеш і гэта. На памяці ж майго пакалення стаў адкрытым над нас космас. Пра палёт Гагарына я слухаў, седзячы ў бацькоўскай хаце на зэдліку каля прымытуўнага рэспрадуктара. А што будучы глядзець на экранх тэлевізараў ці больш сучаснай тэхнікі нашы наступнікі?

Ды вярнемся да туману. Аказваецца, ёсць спецыяльны прыбор, пры дапамозе якога вымяраецца шчыльнасць туману. А дыма туман і грэчаскага графно — пішу. Туманограф.

Есць у слова туман яшчэ адно значэнне — так называлася іранская залатая манета, якая мела хаджэнне яшчэ ў мінулым стагоддзі. Так-так, Сяргей Ясенін. Ён ніколі не быў у Персіі, але яго «Персідскі матывы» вядомы ўсяму свету. І сярод тых вершав ёсць: *Я сядзілі сегодняя у менайлы, Чо дартас за полтумана по рублю, Как сказаць мне*

Альс **КАСЦЕНЬ**. *По-персідски нежно «люблю».* Што ж, у туман, нават у такой сваёй выяве, як простая манета, можа лагядзецца, калі пра гэта гаворыць паэт.

Туман у вачах — пра чалавека, які няправільна ацэньвае сітуацыю.

Туман у галаве — пасля цяжкай працы альбо ад хваробы.

Пасхалыя гульні зніжае ўражанне ад твора.

Чацвёрты ганаровы водгук — П. РОСІ (Італія). Белья: Крb3, пп. с6, d6 (4). Чорныя: Крd3, Кa4, Кп1, пb6 (4). Нічыя.

Другі ганаровы водгук — С. ГУРЫНОВІЧУ (Мінск). Белья: Крg2, Лb6, Са7, Кf5, пп. a2, b2, c4, h3 (8). Чорныя: Крa4, Лd4, Сс8, пп. a3, b4, b7, c2, c3, d3, h4 (10). Нічыя.

Трэці ганаровы водгук — А. ПАЛІЕРУ (Францыя). Белья: Крa5, пп. c2, c7, d6, e6, g4, g5, g7 (8). Чорныя: Крb7, Сb5, Кd2, пп. a6, c5, d7, e3 (7). Выйгрыш.

Пяць ганаровы прыз — Я. ДЗВІЗАВУ (Жлобін). Белья: Крb5, пп. c2, c7, d6, e6, g4, g5, g7 (8). Чорныя: Крb7, Сb5, Кd2, пп. a6, c5, d7, e3 (7). Выйгрыш.

Пасхалыя гульні зніжае ўражанне ад твора.

Чацвёрты ганаровы водгук — П. РОСІ (Італія). Белья: Крb3, пп. с6, d6 (4). Чорныя: Крd3, Кa4, Кп1, пb6 (4). Нічыя.

Другі ганаровы водгук — С. ГУРЫНОВІЧУ (Мінск). Белья: Крg2, Лb6, Са7, Кf5, пп. a2, b2, c4, h3 (8). Чорныя: Крa4, Лd4, Сс8, пп. a3, b4, b7, c2, c3, d3, h4 (10). Нічыя.

Трэці ганаровы водгук — А. ПАЛІЕРУ (Францыя). Белья: Крa5, пп. c2, c7, d6, e6, g4, g5, g7 (8). Чорныя: Крb7, Сb5, Кd2, пп. a6, c5, d7, e3 (7). Выйгрыш.

Пяць ганаровы прыз — Я. ДЗВІЗАВУ (Жлобін). Белья: Крb5, пп. c2, c7, d6, e6, g4, g5, g7 (8). Чорныя: Крb7, Сb5, Кd2, пп. a6, c5, d7, e3 (7). Выйгрыш.

Пасхалыя гульні зніжае ўражанне ад твора.

Спалучыць беларускі Івянец і Сідней? Няма нічога немагчымага для Бога

З гэтай думкай каталіцкая моладзь Беларусі збярэцца на некалькі дзён з 18 па 20 ліпеня ў Івянцы, каб далучыцца да Сусветнага дня моладзі, які адбываецца гэтымі днямі ў аўстралійскім Сідней, куды накіраваўся Папа Рымскі Бенядыкт XVI.

Кожная з чатырох беларускіх каталіцкіх дыяцэзіяў падарыла сваю прэзентацыю. Але самы маладыя людзі змогуць расказаць пра свай шлях да Хрыста і падмацавацца духоўна на паслухалішы слова Мітрапаліта Тадэвуша Кандрусевіча, ды бабываўшы на святой імшы — адну з іх правядзе кардынал Казімір Свентэк. Але найбольш, напэўна, усе будучы кацка спалю Папы Бенядыкта XVI. Тэлемаст павінен спалучыць Івянец і Сідней — дзеля гэтага будзе ўсталяваны спецыяльны святлодыёдны экран. Абдуцудуца два парывы ўключэнні — у суботу а 11-й гадзіне і 20 ліпеня а 2-й гадзіне ночы, калі Папа правядзе ўрачытую Літургію, а пасля звернення да моладзі са словамі.

Вядома ж, усе гэтыя дні ў Івянцы будуць насычанымі эмоцыямі і падзеямі — усё-такі маладзёжная тусюка. А як жа тут без музыкі? Канцэрт будзе, але на яго запрошаны толькі хрысціянскія гурты — з Польшчы і Беларусі. Дзеля гэтага пабудаваная вялікая сцена і забеспечаны прафесійны гук і святло. Спецыяльная група з некалькіх дзесяткаў чалавек сочыць за парадкам. Маладыя людзі забеспечаны нацлегам і ежай. Умовы, безумоўна, паходныя. Таму і прыйдзецца чакавацца стравамі, якія прапануе суседняя вайсковая частца. Маладым вернікам не страшны і дождж — на пляцы калы касцёла пастанулены два вялікія шатры, кожны на паўтары тысячы чалавек.

Ларыса ЦІМОШЫК.

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

Натуральны квас

У спактына летнія дні нам асабліва часта хочацца піць. У магазінах цяпер шмат розных напояў, аднак іх састану выклікае сумненні: а ці карысныя яны для здароўя? Сёння мы раскажам аб выдатных уласцівасцях сапраўднага хатняга квасу і ўспомнім даўнявыя рэцэпты яго прыгатавання.

ХЛЕБНЫ

Нарэзаны і добра падсушаны ў духоўцы чорны жытні хлеб (0,5 фэбрычнага бохана) заліце гатаванай халоднай вадою (5 л), дадайце шклянку цукру, сталовую лыжку прамытых разнака, завяжыце марляй, пакіньце ў цёплым месцы для браджэння. Звычайна квас гатовы праз тры сутак. Зліце частку напою ў іншую пасудзіну, а ў ёмістасці з папярэдняй заваскай можна дадаць жытнія сучары, ваду ў крыўку цукру. Наступная порцыя квасу будзе яшчэ смачнейшай.

Піце на здароўе! Такі квас можна выкарыстаць і для прыгатавання халадніка. Ён цудоўна наталее смагу (асабліва халодны), бо змяшчае карысныя натуральныя кіслоты, у тым ліку і малочную.

Чым яшчэ карысны натуральны квас? Вучоныя ў XIX ст. выявілі, што ён валодае бактэрыцыднымі ўласцівасцямі: ужо праз 20 хвілін у ім гінуць халерныя вібрыёны і тыфозныя палачкі. Малочнакіслыя бактэрыі нармальную мікрафлору кішчэніка. Па лачавым уздзеянні на органы квас блізка да такіх прадуктаў, як натуральны кефір, сырваха, кумыс, ашчадніцкі. Усе яны лёгка засвойваюцца самі і садзейнічаюць лепшаму страваванню. Добры квас знімае стомленасць, аднаўляе сілы і нават заспакоівае галод. Нездарма ў старажыны часы на цяжкай рабоце — касьбу, ворыва, нарыхтоўку дрэва — сяляне бралі з сабою менавіта квас.

БУРАЧНЫ

Бурачны квас таксама заўсёды быў у радніце харчавання нашых прабабуля і прадзядуляў. Ён лічыўся адным з самых лепшых сродкаў ад гіпертаніі. Шклянка свежэга бурачнага квасу можа панізіць ціск за 20 хвілін і заўважае палепшэнне самаадчування хворага. Калі гіпертанія ў пачатковай стадыі, курс лячэння бурачным квасам можа дапамагчы нармальнаваць артырыяльны ціск, бо ён расшырае сасуды, паліпае іх рытмічнасць скарачэння, папярэджае закупорку і ўтварэнне тромбаў. Таму карысны ён і пры атэрасклерозе. Акрамя таго, бурачны квас ачышчае кішчонкі і ўвесь арганізм. Калі ў кішчонку адбываюцца працэсы гніення і браджэння, то вітамінныя групы В не засвойваюцца ў арганізм, робяць хворага слабым і вялым. Як прыгатаваць такі квас?

Вазьміце некалькі самых цёмных буркоў сярэдняга памеру, абярыце, памойце, разрэжце на 3-4 часткі. Запоўніце трохлітровы слок і да палавіны, заліце давержуч халоднай гатаванай вадою, дадайце трэць шклянкі цукру. Абяжыце марляй, пакіньце для браджэння пры пакаёвай тэмпературы. Яго толькі квас пачне брадзіць, пачынае яго піць па 0,5 шклянкі тры разы на дзень паміж прыёмамі ежы. Бурка можна некалькі разоў заліваць новай порцыяй вады. Піць гэты квас трэба, пакуль ён мае смак і колер.

ХАТНЯЯ НАРЫХОУКІ

Жэле з агрэсту

700 г ягд агрэсту, 700 г цукру, 2 пакецікі жэлаціну, цэдра 1 лімона, лісце мяты.

Ягды памойце, выдаліце хвосцікі. Жэлацін растварыце, дадайце цукар і змешайце з ягадамі, пакіньце на 3 гадзіны. Дадайце ў ягдыную масу цэдру лімона. Пастаўце на сярэдні агонь, гатуіце, памешваючы, 5 хвілін. Невялікую колькасць жэле пакладзіце на сподачку, дайце астыць. Калі яго жэліруецца, спыніце працэс кіпячэння. Раздзяліце мяту на лісточкі, пакладзіце ў кожны слок і адразу закатайце.

-2517-

КРУПІНКІ КЕМЛІВАСЦІ

Фортка-аўтамат

Адна з праблем, якую вырашаюць дачнікі злетку, — аўтаматызацыя правервання цяпліцы. Існуе шмат розных спосабаў аўтаматычнага адкрывання фортка цяпліцы. Прапануем яшчэ адно простае ўстройва, якое вылучаецца дасупнасцю і таннасцю матэрыялаў, што прымяняюцца для яго вырабы.

Такім чынам, вам спатрэбіцца (на адзін камплект): два слокі — трохлітровы і ёмістасцю 0,8 л; дзве накрывкі — блызняцкі і поліэтыленавая; адразак меднай шп латуннай трубка дыяметрам 5—8 мм і даўжынёй 300 мм; аптэчняя гумавая трубка даўжынёй каля 1 м (можна замяніць трубкай ад кропельніцы).

Наліце ў трохлітровы слок 0,8 л вады і закатайце. Прасвідруйце ў цэнтры накрывкі адтуліну па дыяметры меднай трубки, устаўце трубу ў слок так, каб яна не даставала да дна 1—3 мм, і старанна прапаяйце шок (злучэнне павіна быць герметычным). Вось і усё — у вас у руках пневматычна-аўтаматны тэрмасіфон. Пры змяненні тэмпературы навакольнага і да +10 °С да +30 °С нагрэтае ў трохлітровы слок паветра высеціцца з яго праз трубку каля 400 г вады, якая праз гумавы шланг паступіць у 0,8-літровы слок. Пры астыванні ў 3-літровы слок узнікне раздражэнне і вада атмасферным ціскам выцякаецца назад у вялікі слок.

Цяпліцу абстаўляваюць мінімум двюма форткамі (мал. 1), якія павінны свабодна круціцца на гарызантальных восях (як правіла, на цвічках) і якія добра ўраўнаважанымі. Памеры фортка могуць быць любымі. Малыя слокі 3 (мал. 2) падвешваюць унутры цяпліцы на ўзбегіх у верхнюю частку форткі доўгі цвік 8, наліваючы ў слок каля 200 мл вады і закрываючы поліэтыленавы накрывку ў прарэзанні ў ёй адтулінай, у якую ўстаўляюць да дна гумавы шланг. Паласца слокі 3 павінна злучацца з атмасферай!

Маленькі слок ураўнаважваюць процывага — драўляным бруском, прыбывім звонку да ніжняй часткі форткі. Пры тэмпературы +10 °С фортка павінна быць цалкам значнай, а пры тэмпературы +30 °С (унутры цяпліцы) 400 г вады, што вылілася ў 0,8-літровы слок, павінны пераважыць процывага 6 і паставіць фортку ў гарызантальнае становішча. Далейшча перакульванне форткі абмяжоўваецца ўпорам 7, прыбывім да вонкавых стоек рамы цяпліцы.

Раўнуліроўку праводзяць падбаранне масы процывага, даўжыні цвіка і колькасці вады ў маленькім слокі.

Тэрмасіфон 2 (трохлітровы слок) падвешваюць да рамы (ці ставяць на палічку) у верхняй частцы цяпліцы і злучаюць са слокіам гумавай трубкай 5. Абслугоўванне такога прыстаавання зводзіцца да далівання вады адзін раз на два тыдні ў маленькі слок замест той, што выпарылася. У вялікі слок пры неабходнасці ваду дадаюць так — перакрываючы слок, адсмактаваюць ротам праз трубку паветра з яго і, заціснуўшы шланг, апускаяюць канец трубки ў сасуд з вадою. Вада сама паступіць у слок.

1 — паваротная фортка; 2 — тэрмасіфон з трохлітровым слокі; 3 — малы слок; 4 — медная трубка; 5 — гумавы шланг; 6 — процывага (брусок); 7 — упор; 8 — вялікі слок.

-2518-

ДОБРЫЯ ЛЮДЗІ

ЛІТАРАТАРЫ А. І Б.

Зрабіцца літаратарам дастаткова проста, бо трэба мець усяго дзве рэчы: уласную гісторыю і ўменне пісаць. Што можа быць прасцей? Толькі шмат у каго нічога не атрымліваецца. Возьмем спадара А., у яго ёсць гісторыя з рэвалюцыяй, турмою і ўдэкамі ў эміграцыю, але выкласці сваю гісторыю ён не можа, піша-піша і ніяк не напіша. А. — нелітаратар. Глянем на таварыша Б., у якога выдатна атрымліваюцца складанаазалежныя сказы, а гісторыі пшук, дыч светлаглад ягоны вузенькі, як караньчык графаманскага зборніка, выддадзенага саматугам. Б. — непісьменнік. А здавалася ж, усё так проста і ясна.

ХАРОШЫЯ МЯСЦІНЫ

Найлепшае, з напісаннага і намалёванага мною, прыйшло да мяне перад сном. Есць некалькі імгненняў, калі ты знаходзішся паміж рэальнасцю і сном; для мяне яны самыя каштоўныя і самыя творчыя. Таё цяла ўжо амаль адсутнічае, а розум яшчэ не прыняў зніжэнне намацальнай рэчаіснасці. Ён яшчэ тут, ён яшчэ малое апошняю харошую мясціну, апісвае астатні найхоцанейшы фрагмент з усю перажытага. Далей — небыццё снаў. Яшчэ далей — рання з цылеснымі практыкаваннямі, дзень з працаю ды вечар з адчэнкам. А перад сном, перад самым сном трэба знайсці апошнія сілы ды на маленькім кавалку паперы напісаць слова ці некалькі слоўцаў пра найлібоўміейшае ў тваім свеце. Трэба накрэмаць кароткі ліст самому сабе, каб раніцай ведаць пра сваё найлепшае, каб уздзень помніць і каб вечарам не забыць.

ДЗВЕРЫ І ВЕРА

Зірні ў мінулае і ўбачыш, як з каталіцкіх кляштароў выходзяць самыя апантаныя атэісты. У сучаснасці наадварот: былія атэісты вышнурываюцца ў пакарліваю чаргу да царкоўнай брамы. Такое ўражанне, што для большасці людзей самай важнай дэталлю ў саборы з'яўляюцца дзверы. Выйшаў і, ты — атэіст; зайшоў, і ты — вернік...

РЭКЛАМШЧЫКІ І РЭЧЫ

Вока бачыць абрыс рэчы і яе вобраз, а не саму рэч; так і наш розум больш хваляе меркаванне на рэч, а не сама рэч. Лепш за ўсё гэта выкарыстоўваюць рэкламшчыкі, якія заўважаюць розумы абрысамі і меркаваннямі пра малапартэбныя і нават ўсім непратэбныя рэчы... «Купі лядоўніцу, і атрымаеш прас несплатна!» Ты папаўся... Ты думаеш, што добра было б наадварот: набыць прас і атрымаць бясплатную лядоўніцу. Ты думаеш пра прас і лядоўніцу, пра лёд і польшы, пра польшы і лёд, пра лядоўніцу і прас, а самі рэчы табе зусім непратэбныя, бо яны

Альс КАСЦЕНЬ. *Г. Паставы.*

Стары Ігнат вёў Вячорку — карову чорнай масці з бэльмі астраўкамі на баках і з такою ж белаю плямак-зорчак на лбе — з Грушаўкі ў Чырвоную Буду. Карове было сем гадоў, калі глядзеш на яе перад дойкай, улету, вядома ж, то адразу скажаш, што не скупая яна на малако: вымя пад цяжкарам ледзьве не цягнецца па зямлі. Ды і бэд малака яно прыкметнае, вымя, не праўнаўча, як у шмат якіх кароў. Вялікае. Кідаецца ў вочы, замінае нават вяртатца Вячорцы з пашы дамоў, тады яна нахолькі можна шыроўзі ставіць заднія ногі. Але карова, чаго б гэта ёй ні каштавала, заўсёды спшаіаецца, а інышы раз і бегма бжыцьца да сваіх кападароў, каб парадвацца тых. Добры характар у яе, Вячоркі. Мяккі і пакарлівы. Мо таму, што любіць Вячорка прагна скубіць траву калі і дождж хвошча, і навальніца грывіць-бліскача, і ў самую спякоту, — мо таму і лёс

